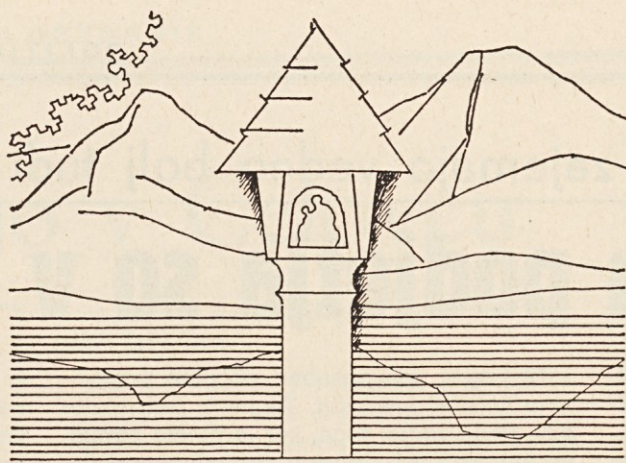

NAS TEDNIK

KULTURNO
POLITIČNO
GLASILO

Poštni urad: 9020 Celovec — Verlagspostamt: 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt P.b.b.

LETNIK XXVI / ŠTEVILKA 49

CELOVEC, DNE 5. DECEMBRA 1974

CENA 2.50 ŠILINGA

Ob robu note - taka pa je resnica!

Jugoslovanska vlada je 29. oktobra 1974 vložila ponovno pri avstrijski vladi ostro noto zaradi pomanjkljivega izvajanja raznih členov avstrijske državne pogodbe. Avstrijska vlada je na noto 2. decembra odgovorila z noto, ki skuša zavrnilo vse očitke.

Kako gledamo to prizadeti?

Ze jeseni 1949 je Narodni svet zaprosil zvezno vlado, da ustanovi pri deželni vladi poseben referat za zadeve slovenske manjšine. Na to vlogo je zvezni kancler Figl sporočil, da nima pomislekov, da se tak referat ustanovi pri koroški deželni vladi in na isto sporočilo je pripisal deželni glavar Wedenig 15. 2. 1950, da so zadeve manjšine v polnem obsegu zvezna vprašanja. Iz tega akta sledi točno, da zvezna vlada vali odgovornost na deželno vlado in obratno.

Pri takem zadržanju vlade se je Narodni svet koroških Slovencev obrnil na zveznega prezidenta dr. Karla Rennerja, ki je sprejel zastopnike Narodnega sveta — predsednika dr. Tischlerja in tajnika dipl. trg. Dolfeja Piceja — dne 28. oktobra 1950. Ko je prezident prebral gornje pismo, je ugotovil: „Der Brief schafft einen rechtlosen Zustand, den sich ein Staat nicht leisten kann“. Prezident Renner je dal zagotovilo, da bo posredoval pri zvezni in deželni vladi.

To je le en primer zadržanja zvezne in deželne vlade izza časa pred podpisom državne pogodbe.

15. maja 1955 je bila na Dunaju svečano podpisana avstrijska državna pogodba.

Avstrija ni ugovarjala proti nobenemu členu, čeprav so ji bili posamezni členi v vsem obsegu znani.

Takoj po podpisu državne pogodbe — že 19. 5. 1955 — so začele rasti nemško-nacionalne organizacije kakor gobe po dežju in začele so gonjo proti izvajanju člena 7 državne pogodbe, čeprav tako delo ruši temelje države, katere obstoj naj bi bil cementiran na tej državni pogodbi.

Slovenski osrednji organizaciji sta 11. oktobra 1955 predložili zvezni vladi skupno spomenico, na katero pa v 19-tih letih niti odgovora nista dobili.

Dne 9. 5. 1957 (štef. 43.833-21/57) je prosvetno ministrstvo na Dunaju dekretiralo „Slovensko realno gimnazijo v Celovcu — Slovenisches Bundesrealgymnasium in Klagenfurt“. Istočasno pa so pričele nemško-nacionalne organizacije stopnjevati gonjo proti leta 1945 ustanovljeni obvezni dvojezični osnovni šoli. Na to šolo sta se izrecno pri pogajanjih za državno pogodbo na konferenci v Londonu in Moskvi sklicevala zunanji ministri Gruber in tudi leta 1954 pri zadnjih razgovorih v Berlinu zunanji ministri Figl.

Nacionalističnim hujskačem se je 22. septembra 1958 vdal koroški deželni glavar Wedenig kot predsednik koroškega deželnega šolskega sveta in z protustavnim odlokom ukinil obvezno dvojezično šolo. Uvedel je odjavo od dvojezičnega pouka in starši so bili tako ustrahovani, da so odjavili celo

otroke, ki niso bili v stanu slediti nemški razlagi v šoli, in je moral glavar Wedenig izdati dodaten odlok, da se s temi otroki smejo učitelji prehodno meniti v slovenskem jeziku. Tu je bila hoteno in načrtno podrtja podlaga za mirno sožitje obeh narodov v deželi.

19. marca 1959 je bil tak odločilen datum, ko je dunajski parlament reševal življenjske zadeve manjšine brez prizadetih. V bistvu je potrdil Wedenigovo ruševino na šolskem področju z dne 22. 9. 1958 in okrnil pravico uporabe slovenskega jezika pri sodiščih na okraje Pliberk, Železna Kapla in Borovlje. Tekom 19 let tudi za te sodne okraje ni bilo storjeno ničesar, da bi se mogel sodni postopek izvesti v slovenskem jeziku. Slovenski zastopniki so bili en dan pred sklepanjem teh dveh zakonov v dunajskem parlamentu z besedilom seznanjeni, njihov protest ni bil upoštevan.

Osrednji organizaciji sta 15. novembra 1958 vložili pri zvezni vladi obširno spomenico h kršitvi državne pogodbe na šolskem področju. Tudi na to spomenico ni bilo nobenega odgovora. Dejanski načrt nemško nacionalnih organizacij se je očitno pokazal pri načrtovanju in izvajanju 40. in 50. obletnice koroškega plebiscita leta 1960 in 1970. Sicer pa se temu početju ne moremo čuditi, saj so vse vodili strokovnjaki germanizacije.

Kljub zagotovitom notranjega ministrstva, da se ljudsko štetje leta 1961, proti kateremu sta osrednji organizaciji vložili vrsto pritožb, ne bo izrabljalo in uporabljalo za reševanje obveznosti iz državne pogodbe, je deželni glavar Sima ravno to štetje vzel za podlago dvojezičnih topografskih napisov in se je temu pridružil tudi dunajski parlament dne 6. julija 1972 in sklenil tozadevni zakon. Toda tudi tistih par postavljenih dvojezičnih tabel ni. Deželna in zvezna vlada sta kapitulirali pred koroškimi šovinisti, četudi trdi avstrijska nota z dne 2. 12. 1974: „Die Bundesregierung hat auch keineswegs die minderheitenfeindlichen Forderungen dieser Kreise akzeptiert.“ Zvezna vlada ni samo tolerirala gonjo proti obvezni dvojezični šoli 1958, marveč je zahtevala teh krogov tudi izvedla, zvezna vlada ni dopustila samo trganja dvojezičnih tabel 1972, marveč je tablam postavila celo žandarje, da se ni skrivil las rušilec državne pogodbe.

Za nas je popolnoma jasno: kdor je proti realizaciji obveznosti iz državne pogodbe, je protidržaven element in je proti Avstriji, če si še tako trka na nemško srce. Državna pogodba govori o upravnih in sodnih okrajih s slovenskim in mešanim prebivalstvom; ti okraji so bili ob podpisu državne pogodbe znani in za te okraje veljajo določila pogodbe.

Skoraj dvajset let smo pisali prošnje in vloge, se udeleževali razgovorov, vsi naši predlogi in nasveti pa so romali v koš. Sedaj je konec razgovorov o manjšini, o poklicnih Slovincih. Čakamo na pogajanja z manjšino. Naša skupna domovina potrebuje mir. Mi smo za mir v deželi, za mir, ki sloni na izvajanju vseh delov državne pogodbe, ker je državna pogodba najmočnejši steber Avstrije.

Ne moremo verjeti, da avstrijska zvezna vlada smatra za podlago reševanja manjšinskega vprašanja koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov zahtevo po „genocid“ iz leta 1970 in vidi v „Giftu“ leta 1974 rešilno sredstvo — ali se motimo?

Dr. Joško Tischler,
predsednik Narodnega sveta
koroških Slovencev

Der Ulrichsberg ruft!

Einer der Vorwürfe, die Jugoslawien in der Note vom 29. Oktober d. J. erhoben hat, traf der Landespolitiker und die Bundespolitiker noch härter, als die Einmahnung der Erfüllung der Artikel 7 des Staatsvertrages 1955; nämlich der Duldung von „Manifestationen nazistischer Natur“. Denn die Minderheitenfrage könnte man vielleicht noch als „rein innerösterreichische Angelegenheit“ umfunktionieren. Das problem der Wiederbetätigung und der Wiederbelebung von NS-Gedankengut ist jedenfalls eine Frage, die zumindest auch alle jene Staaten angeht, die für die Niederringung des III. Reiches tausende Menschenopfer gebracht haben.

Die österr. Bundesregierung versucht in der Antwortnote vom 2. 12. d. J. gerade diesen Vorwurf energisch zurückzuweisen, ohne jedoch, daß ihr der Nachweis eines „reinen Hemdes“ (Bielka-Karltrou) völlig gelingt. So kann unsere Regierung nicht begründen, warum Behördenvertreter überhaupt als „Beobachter“ beim Treffen des Vereins „Österreichischer Soldatenbund — Kameradschaft IV“ in Krumpendorf teilnahmen. Vertreter des österreichischen Bundesheeres waren angeblich nur dabei, weil — so ein hoher Kärntner Militär — „dieser Offizier mit dem falschen Bein aufgestanden und irrümllich die Uniform angezogen hat.“

Auf dem Mons Karantanus, dem Ulrichsberg, prangt neben den Kränzen des österreichischen Bundesheeres, der Abwehrkämpfer, des Kameradschaftsbundes ein Blättergebilde mit Schleifen für die „toten Kameraden des Waffen-SS“. Die Form des Blättergebildes erinnert an das typische Zeichen der SS: es ist kein Kreuz, es ist kein Kranz. Man erschauert ob dieser Eintracht soldatischer Tradition. „Sie alle“, so behauptet man, „haben doch nur ihre Pflicht getan“. Doch so einfach geht das nicht. Wer nämlich die Geschichte der Waffen-SS kennt, weiß, daß die SS-Divisionen „Leibstandarte Adolf Hitler“, „Das Reich“, „Totenkopf“ nicht nur „Soldaten waren, wie alle anderen“, sondern laut Erlaß des Reichsführers SS, Himmler vom 22. IV. 1941 zu der Waffen-SS auch die KZ-Wächter, die Mannen eines Eicke, des Erfinders des KZ-Terrors gehörten. Sicherlich versuchte Himmler im Konkurrenzkampf mit der Wehrmacht schon von Anfang an die klare Rolle der SS, insbesondere der Waffen-SS zu verschleiern, um sie je nach Bedarf als Militär oder als „Staatstruppenpolizei“ für die „innere Sicherung“ (Hitlers Weisung bereits 1934) verwenden zu können. Es muß gerade hier auch erwähnt werden, daß die ersten und die großen Kriegsverbrechen durch eben diese Waffen-SS begangen wurden. Die Ermittlungen und die Schlußfolgerungen beim Nürnberger Prozeß haben klar ergeben (Dalje na 8. strani)

Pravica zmaguje
Poročilo odbora Združenih narodov za odpravo vseh vrst rasne diskriminacije generalni skupščini OZN je močno odjeknilo in vsem demokratičnem svetu. Posebno ožigosa malomarnost avstrijske vlade, ki dopušča, da delujejo šovinistične organizacije kakor Kärntner Heimatdienst proti pravicam manjšine in izvajajo asimilacijo Slovencev na Koroškem.
Debata v OZN se je pričela v torek; o poteku bomo podrobno poročali.

Gospodarske težave zajemajo vedno bolj tudi solidna podjetja:

Tudi koroška podjetja so v prvih krizah

Minule dni je prišlo tudi v vrsti koroških industrijskih podjetij do očitnih znakov izbruha krize. Jesenska naročila izdelkov, kakor so jih bila ta podjetja za naslednje leto navajena, so izostala ali pa niso dosegla pričakovanega obsega.

Domači grosisti v trgovini so postali previdni in se ne upajo več tako kot doslej večati in kompletirati zalogo svoje ponudbe. Inozemski kupci blaga, ki ga izdeluje koroška industrija, pa so postali še bolj previdni. Zaradi dosedanjih revalvacij šilinga je postalo avstrijsko blago dražje od blaga iz drugih dežel. Zaradi močne mednarodne konkurence na eni strani, na drugi pa zaradi naraščajoče brezposelnosti — EGS ima že 4 milijone brezposelnih, za nadaljnjih 10 milijonov pa skrajšuje delovni teden — se druge dežele čedalje bolj branijo dragih avstrijskih izdelkov in jih naročajo po cenejših deželah, če jim jih lastna industrija ne more dobiti.

Ta razvoj ima posebno občutne posledice v koroški industriji. To pa iz treh razlogov. Prvič zaradi tega, ker je paleta ponudbe koroških industrijskih podjetij skoraj do cela slična ponudbi v mednarodnem industrijskem svetu, drugič pa zaradi tega, ker je ihita za predbožično nakupovanje zadnje tedne vidno popustila. Zaradi močnega padca cen za les in živino imajo kmečki ljudje manj denarja kot pred letom dni. Delavci gradbenega gospodarstva imajo manj dela kot so ga imeli, naročila gradbenih del za prihodnje leto pa so za polovico manjša kot pred letom dni. Lesno gospodarstvo ima skladišča natrpana in podjetja so že pred tedni pričela krčiti in ustavljati obratovanje. K vsemu je turistično gospodarstvo zaradi dveh zaporednih slabih turističnih sezon tako zadolženo, da število insolventov od tedna do tedna narašča in da si skoraj ne more dovoliti nadaljnjih investicij. Tretjič pa gre v koroški industriji v veliki meri za podjetja,

ki so v lasti inozemskih, večinoma zahodnonemških industrijskih koncernov. Ta podjetja bodo samo po sebi razumljivo svoje podružnice na Koroškem držala le tako dolgo, kakor dolgo bodo z njimi najmanj toliko zaslužila kot z matičnimi podjetji.

Koroško gospodarstvo zadnjih 30 let še ni bilo na tako labilnih temeljih kot je letos jeseni. Nevarnosti, da bodo postali njegovi temelji še labilnejši, ni mogoče prezreti. Kriza po deželah EGS in draginja avstrijskega blaga na trgu vzhodnih dežel in dežel v razvoju bosta možnosti izvoza lesa in mesa ter pritek turistov na Koroško v prihodnje še bolj hromili kot letos. Zato zaskrbljenost koroških delavcev za delovna mesta in njihovo obdržanje upravičeno narašča.

Posebno močno narašča ta zaskrbljenost v vrstah delavcev dvojezičnega ozemlja. Povodov za to zaskrbljenost je čedalje več. Zadnji povod pa je dal obisk vicekanclerja Häuserja na Koroškem ob koncu zadnjega in na začetku tega tedna. Ta visoki predstavnik avstrijske vlade je namreč prišel na Koroško, da skupno z deželno vlado premotri situacijo vrste podjetij, ki jih razvoj sili, da zmanjšajo število zaposlenih. V tako kritičnem položaju se nahaja industrija obutve Neuner in industrija strojev za tiskanje tkanin Zimmer v Celovcu, v Beljaku pa industrija kovinskih izdelkov Seebach in industrija stisnjenih izdelkov Erlacher. Iz poučenih krogov pa je slišati, da tudi po ostalih industrijskih podjetjih tovarstne težave naraščajo. Med njimi sta tudi industriji lesenitnih plošč Leitgeb v Sinči vasi in Funder v Št. Vidu ob Glini.

Nekatera teh podjetij pravijo, da so se naročila za prihodnje leto zmanjšala za 20 do 40 odstotkov. To pa pomeni odpust najmanj 15 odstotkov zaposlenih in uvedbo skrajšanega delovnega tedna za ostale. In-

(Dalje na 8. strani)

Slovenski študentje in demokrati uspešno zabranili nastop NDP na dunajski univerzi

Na Dunaju so pristaši NDP delili pretekli teden hektografirane letake s pozivom na demonstracijo, ki naj bi bila v četrtek, 28. novembra, pred dunajsko univerzo. Letak je izdal neki BNS (Bund Nationaldemokratischer Studenten). Že dejstvo, da ta organizacija niti svojega imena ne zna napisati v pravilni nemščini, daje pogled na njihovo pragermanstvo. V letaku samem zavzemajo stališče k avstrijskim in neavstrijskim študentom. Klasifikacija je za BNS-ovce dokaj enostavna: „Für uns gibt es nur eine gerechtfertigte Einteilung in In- und Ausländer: Studierende deutscher und nichtdeutscher Volkzugehörigkeit.“ Zase uporabljajo BNS-ovci oznako „Deutschösterreicher“.

Ob koncu pa še zavzamejo stališče k „akciji življenje“. V njihovem jeziku se to glasi takole:

„Unser Zeichen ist die Lebensrune, und der größte Reichtum unseres deutschen Volkes sind möglichst viele gesunde Kinder. Wiegen statt Säрге! Jubel, Fröhlichkeit und Lebensfreude anstatt wahnsinniger Vernichtungsraserei!“

Unsere Zukunft und unsere Hoffnung liegen in unseren Kindern begründet! Die Voraussetzung für eine große unsterbliche Zukunft ist für unser Volk ein reicher, unermüde großer Kindersegen!

UNSER DEUTSCHLAND, DAS STRAHLENDE DEUTSCHLAND DER ZUKUNFT, WIRD WIEDER EIN LAND DER KINDER WERDEN!“

Na pritisk demokratičnih študentskih organizacij je bila prireditelj BNS-a oz. NDP (govoril naj bi aktivist NDP „Kamerad Gerd Honsik“ o „Sieg dem Nationalismus“ prepovedana.

Namesto te prireditve so demokratično misleči študentje — med njimi lepo število slov. študentov — priredili protifašistično demonstracijo. Čeprav je bila policija v zadostnem številu zastopana, ni bila v stanju, da bi branila demonstrante pred pretepači NDP, ki so prišli s čeladami in koli, da bi motili demonstracijo. Šele po daljšem pretepu se je mogla protifašistična demonstracija, katere se je udeležilo več sto študentov, mirno nadaljevati.

Politični stenogram

Androschev apel

Tudi državni blagajni primanjkuje na vseh koncih in krajih denarja. Finančni minister Hannes Androsch je zato izjavil, da bo zdaj konec s prizanesljivim ravnanjem pri davčni napovedi. Prav tako je dejal Androsch, da bo odstotek davka na večjo vrednost pod določenimi okoliščinami pustil zvišati. — Na Androschevo izjavo glede prizanesljivega ravnanja so takoj reagirale razne interesne skupnosti, češ da Androschevo govorjenje dopušča sum davčne prevare.

Mercedes

Solidno nemško kakovostno delo („deutsche Wertarbeit“) vedno bolj zanima tudi države Azije: Šele pred nekaj meseci je perzijski šah kupil za dve milijardi šilingov četrtrino trdoto Kruppovega jekla („hart wie Kruppstahl“), zdaj pa je neka druga država — domnevajo da Saudi-Arabija — kupila za 7 milijard šilingov 14 odstotkov delnic zahtodnonemške Daimler Benz AG.

Doslej so mercedesi navadno prišli preko ovinkov na Bližnji vzhod: tatovi so pokradli mercedese njihovim lastnikom po Avstriji, Švici in Zvezni republiki Nemčiji ter jih s lovskimi psi prinesli v državo. Zaradi te perfektno organizacije spravili preko države Balkana na Bližnji vzhod, kjer so z njimi polirali svoj image razni šajhi; če pa so tatovi in njihove pomočnike zalotili, pa so mercedese zaplenili. Ker se je vrnitev lastnikom zdela arabskim oblastem preveč naporna, so jih kratkoma proglasili za državna službenika vozila in si na ta način „prišparali“ draga investicije.

Vendar je motiv za to velikansko transakcijo na mednarodnem akcijskem tržišču manj prizadevanje, da bi pridobili izdelke tovarne mercedes direktno iz tovarne na Bližnji vzhod, ampak bolj sigurno nalaganje denarja v prav tako solidna podjetja, na katerih Evropa trenutno nujno rabi denarje, ki producirajo olje...

Dr. Pavel Apovnik

komentira:

Da samostojna slovenska lista ni umotvor nekaterih „poklicnih Slovencev“, kot nekateri pravijo, ampak predvsem želja naših ljudi po vaseh, so pokazali prav nazorno prvi volilni sestanki Koroške enotne liste v Dobri vasi, Ločah in v Globasnici.

Na vsakem od teh sestankov so slovenski aktivisti na narodnopolitičnem in kulturnem področju pozdravili v diskusijskih prispevkih tako samostojno Koroško enotno listo kot tudi njen program. Če se nam je doslej očitalo, da bi pomenil samostojni nastop štetje koroških Slovencev — udeleženci volilnih zborovanj, ki se iz dneva v dan na terenu, na vasi, na delovnem mestu soočajo s prijatelji — in tudi neprijatelji sosednega naroda, ta očitek vsekakor niso pustili veljati: dobro namreč vedo, da bo sicer ta ali oni iz njegove okolice prav tako strapaciral ta argument štetja, prav tako pa tudi ve-

do, da je prizadevanje za narodno stvar tudi potrebno za obstoj manjšine. In čim bolj se bo naš človek angažiral, tem bolj bo znal ceniti to, za kar se bori. Tako gledano nam koroškimi Slovencem v preteklosti volitve, pri katerih nismo tvorno sodelovali, tudi dejansko niso koristile.

Široko odobravajo posebno program Koroške enotne liste: najbolj skrbno pripravljene volilni program koroških Slovencev v drugi republiki odobravajo pred vsem zaradi tega, ker je zasnovan na široki bazi, ker zajema vse sloje — in predvsem tudi nemškogovorečega sodeželana. Vidi se, da naši ljudje na podeželju znajo odgovorno misliti, da se ne vdaajo na slepo nekemu hej-slovenstvu. Da se naši sodelavci pri nastopu KEL spuščajo pri diskusiji o potrebi samostojne liste le na stvarne argumente in ne nasedajo demagogiji, priča za njih kvaliteto in za njih trezno mišljenje. Tako je vsaj z naše strani pričakovati stvaren volilni boj ne samo iz centrale, ampak tudi iz vrst sodelavcev v občinah. Precej teh naših aktivistov po vaseh pa tudi že danes s konstruktivnim delom prispeva za dobrobit svojih občin. Kot občinski odborniki, ki uživajo zaupanje volilcev, poznajo politično realnost in potrebo na podeželju. Njih podpora Koroški enotni listi nam je zagotovilo, da je KEL v koroški realnosti potrebna.

Poleg vključevanja v gospodarske ustanove v deželi in državi:

Gospodarska samostojnost za manjšino

V pojmovanju, kaj je narodna manjšina, samo kulturna skupnost ali tudi družbena (socialna) skupnost, ki ji pritečejo tudi druge naloge kot lastno gospodarjenje, lastna politika in diplomacija ipd., se postavlja ključno vprašanje, ali naj se manjšina povsem vključi v gospodarsko in poslovno dejavnost večine ter s tem preneha biti vsaj na gospodarskem področju manjšinska skupnost z lastno pobudo, ali pa naj tudi na tem področju vsakdanjega življenja tvori posebno skupnost.

Odgovor na to vprašanje je nekje v sredi med obema skrajnostima. Manjšina naj razvija tudi lastno gospodarsko pobudo na vseh tistih področjih, ki jo neposredno zadevajo in dodatno še na onih, kjer lahko v okviru deželne in državne skupnosti ona sama najbolje izvaja poslovno dejavnost ne samo v lastno korist, ampak v korist celotne dežele in države, ker bi ta dejavnost ostala sicer neizkoriščena.

Stoletno izročilo slovenskega združništva dokazuje, da so se že tedaj zavedali, kakšnega pomena za narodni obstoj je lastno domače gospodarstvo in so ustanovili vrsto posojilnic-hranilnic in blagovnih združenj, ki smo jih tudi koroški Slovenci do danes ohranili, kljub vojskam in vsemogočim zaprekam. Te ustanove in zadruga so v veliki meri ohranile našo neodvisnost in

jim gre tudi danes posebna skrb in pozornost, omogočenje razvoja in prilagoditve današnjim poslovnim razmeram, kot je to npr. osrednja poslovna hiša bančnega značaja.

Posvečanje našega manjšinskega premoženja in s tem v zvezi večja enakopravnost nasproti večini v deželi pa nujno nalaga iskanje novih gospodarskih področij, doslej še neizkoriščenih, v vsestransko korist.

Pri tem je velikega, ako ne osnovnega pomena, sodelovanje z matično deželo in njenimi ustanovami, gospodarskimi zbornicami, posebno kar zadeva trgovsko izmenjavo med Avstrijo in Jugoslavijo, pa tudi z drugimi deželami. Izvozno-uvozno podjetje, predstavništvo in zastopstvo tujih družb, posredovanje ipd. je doslej manjkalo v poslovnih dejavnosti naše manjšine, čeprav imamo glede na naše znanje jezikov in poznavanje razmer v nemškogovorečem svetu nedvomno prednost na tem področju. In poleg vsega drugega je možnost računati na boljše razumevanje in medsebojno zaupanje, kar je bistveno v vseh poslovnih in trgovskih poslih.

Slabo izkoriščeno gospodarsko področje je tudi proizvodnja, predvsem drobna izdelava z malimi in srednjimi obrati, ki so nam domačim nekdanjo obrt. Nedvomno bi se tudi iz naše obrtniškega mogli živiti v

večji meri vsaj manjši obrati, ako bi že takoj po zadnji vojni med nami veljalo prepričanje, da je tudi proizvodno področje ena od postavk v razvoju narodne manjšine, kakor je to npr. kulturno delo, in bi že od vsega začetka obstajalo prizadevanje za novimi modernimi prijemi v ustanavljanju obratov in zbiranju potrebne glavnice.

Raziskovanje tržišča je ena osnovnih postavk proizvodnih in trgovskih odločitev danes. Kaj bi npr. avstrijsko tržišče potrebovalo, kaj bi potrošniki bili pripravljene kupovati, a sedaj tega ni moč dobiti? S tem vprašanjem se poslovni ljudje vsak dan soočajo. K temu se lahko mi vprašamo, kaj bi lahko glede na naš poseben obmejni položaj, preskrbo surovin oz. polizdelkov iz sosednje dežele, izvoz in uvoz v obmejni trgovini itd. proizvajali, s čim bi lahko še posebej trgovali, kako bi si pridobili tehnično znanje (know how) tisti, ki jim leži tako delo, ipd.

Pripomniti je tudi, da nismo brez tehnične kadra, mnogi študirajo in so že doštudirali tehnično stroko. Vprašanje je samo, ali si predstavljajo tudi njih tehnični poklic kot potreben in koristen manjšini in se z njih znanjem posvetijo tudi tehnološkemu manjšinskemu napredku ali pa si še naprej predstavljajo narodno skupnost kot edino kmečko pevsko zborovsko tradicijo.

OB GOSTOVANJU PDG:

„Hlapec Jernej“ v nedeljo v Celovcu

KOROŠKI SLOVENCİ NESTRPNO PRIČAKUJEJO UMETNIKE IZ MATIČNE DOMOVINE

Še nekaj dni nas loči od velikega kulturnega dogodka, ki nam ga bo pripravila Krščanska kulturna zveza z gostovanjem igralcev iz Nove Gorice, ki bodo v Mestnem gledališču v Celovcu uprizorili v nedeljo popoldne ob 14.30 dramatisirano novelo „Hlapec Jernej in njegova pravica“ Ivana Cankarja. Novogoriški igralci so izbrali Hlapca Jerneja za uprizoritev, ker so hoteli s tem počastiti bližnje, tako imenovano „Cankarjevo leto“, v katerem se bo slovenski narod z vrsto manifestacij spomnil stoletnice rojstva enega izmed svojih največjih literarnih genijev.

Kadar se zgodi, da pride pred nas uprizoritev takšnega dela, kakršen je Cankarjev Hlapec Jernej, se vsakokrat sproti pojavi tudi vprašanje o konstituciji takega dela — o tistih elementih v njem, ki ga napravljajo zmerom znova in znova zanimivega, vrednega obnavljanja in predstavljanja.

To pa naj nam postaneta skrajšani recenziji iz slovenskih listov. (Kot je znano, smo doslej objavili dve; urednik.)

Ljubljanski dnevnik (16. 9. 1974):

HLAPEC JERNEJ V PDG V NOVI GORICI

Vladimir Kocjančič piše v tem časopisu med drugim:

»Avtor dramatisacije in tudi predstave je direktor Primorskega dramskega gledališča in režiser Jože Babič.

Skorajda bi o novi dramatisaciji težko govorili ločeno od odrske upodobitve: toliko se namreč obe prelivata, da je sporočilo, ki ga Hlapec Jernej prinaša, ob koncu rezultat enakovrednega sodelovanja obdelave besedila in gledališkega izraza. Babičeva odrska podoba Cankarjeve novele je razdeljena na 12 prizorov Jernejevega iskanja pravice. Prizori so razporejeni zaporedno, bolj ali manj so pisani v obliki dialoga, tako da omogočajo stalno konfrontacijo pregnanega Jerneja s posameznimi predstavniki posvetne in cerkvene oblasti. Zdi se, da Babič izhaja iz izrazito humanističnih pozicij; za njegovo dramatisacijo je značilno predvsem razmerje med moralno in socialno krivico: Jernejeva osebna drama se začne z moralnim konfliktom (zaradi gostije ob smrti starega Sitarja), ta pa prerese v socialnega (ko Jerneja poženejo s kmetije). Iskanje socialne in moralne pravice nato vseskozi poteka vzporedno, svoj vrh doživi prvo na sodišču, drugo pa v prizoru z župnikom. Socialno in moralno zlo (Jernejeve) družbe se do kraja razčleni ob koncu. Požar, kot ga predstavi Jože Babič, namreč ni več samo razrešitev socialnega elementa drame, to ni več samo po Jerneju vzeta Jernejeva pravica. Gre še za drug kontekst tega sicer nekoliko staromodno in nerodno izvedenega požara: gologljevsko razpostavljene poze igralcev okoli Jerneja, ki leži sredi zubljev, dajejo drami še novo plast sporočila. Moralno plitka (Jernejeva) družba je namreč pravi krivec za požar, zanetila ga je s svojimi moralnimi nekvolitetami — zdaj pa si skuša hkrati z Jernejevim koncem umiti roke in še naprej ne more in noče razumeti, kako in zakaj se je ta konec zgodil. Jernej ni več klasični heroj: njegova smrt ni več moralna zmaga. Pretresa in osvešča pogled na družbo, ki ga je izločila in se čudi njegovi smrti. Bomo dovolili, da bi bila Jernejeva smrt zaman?»

V „Naših razgledih“ (11. oktobra 1974),

poročja Aleš Berger pod naslovom

IVAN CANKAR: HLAPEC JERNEJ IN NJEGOVA PRAVICA:

Privedbo Hlapca Jerneja je Jože Babič v Primorskem dramskem gledališču tudi sam oskrbel in režiral in tako sproti preverjal njeno ustreznost, jo pravzaprav prevajal v jezik, ki naj bi Cankarjeve besede dopolnjeval in jih posredoval v polni in učinkoviti odrski govorici. V tem je nemalokrat uspel, predvsem zaradi kontrastiranja dveh nasprotujočih si svetov: Jernejeva, polnega prvinskega razumevanja pravice in zaupanja vanjo, ter sveta njegovih sodnikov in preganjavcev, nekajkrat večje groteskiranega do brezoblične spolzkosti, nekajkrat pa tudi

V MESTNEM GLEDALIŠČU:

Pravljična opera „Janko in Metka“

Po več letih prestanka je Mestno gledališče v Celovcu spet vzelo v svoj repertoar pravljico opero v dveh dejanjih — treh slikah — Engelberta Humperdincka „Janka in Metka“ (Hänsel und Gretel).

Pravih pravljicnih oper imamo danes v različnih inačicah. Prej ko slej pa ima Humperdinckova stvaritev „Janko in Metka“ največji uspeh, čeprav nastaja pri tem delu svojevrstna neskladnost med pravljico in glasbo, ne da bi se pri tem mogla uveljaviti.

Prvotno je bilo delo sestavljeno iz samih kratkih pesmic za male pevčke in pevčice Humperdinckove družine. Humperdinckova sestra Adelheida, ki je bila poročena z zdravnikom Wettejem, je spisala za lutkovno gledališče svojih otrok ljubke pesmice. Engelbert Humperdinck je zanje kmalu zložil melodije, in tako je nastal mali Singspiel (igrlica s petjem). Komponist Richard Wagner mu je svetoval, naj se oprime te glasbene zvrsti, saj je on kot nalašč ustvarjen za to. No, in kmalu je iz tega Singspiela nastala opera velikega stila. V božiču 1891 je podaril Humperdinck svoji nevesti končano operno partituro kot darilo. Krstna predstava „Janka in Metka“ pa je bila 1893 v Weimarju pod taktirko glasbenika Richarda Straussa.

S tem je Humperdincku uspelo to, kar

brez potrebe karikiranega v praznih in motenih šablonah.

Tako je hlapec Jernej tudi v Babičevi priredbi romal skoz sebi popolnoma tuji, malodane spačeni svet, iz katerega so se le včasih, a to s potrebnim poudarkom, izluščile postave, v katerih je bilo zaznati njegovi podobno valovno dolžino, a se brž spet potopile v amorfnu lepko gmoto. Hlapec Jernej ni mogel nikomur nameniti besed o svoji pravici, z njo in z njimi je ostajal sam med zavrženo množico oziroma resigniranimi nekdanjimi bojevnikmi.

Hlapec Jerneja je kot gost odigral Stane Raztresen, že po svoji zunanosti verjetno v tem trenutku najbolj primerni Jernej med slovenskim igralstvom; bil je pač nad vse realistično grčava postava, z rokami, kot bi jih vzeli iz ilustracij Ive Štubica, z dramatičnim podajanjem besedila, v katerem pa je bilo v sklepnih prizorih vendarle čutiti vedenje o tragični resnici; bil je, skratka, prepričljiv. V drugih vlogah so sodelovali vsi člani Primorskega dramskega gledališča in tudi večkratna zasedenost, porojena gotovo iz pomanjkanja igravskega navaščaja v tem teatru, zaradi ustrezne porzdelitve v glavnem ni delovala moteče.

Med množičnimi prizori ne gre prezreti prav findesieclovskega vzdrušja cesarskega Dunaja, izvrstno ilustriranega z nekaj uglasbenimi in zapetimi kriticami iz Cankarjevih »Dunajskih večerov«, pa tudi prizor z župnikom je v novogoriški priredbi dobil nekaj prav monumentalnih razsežnosti. Sceno — dodan ji je bil celo vrtljivi oderček — in kostume je oskrbel Vladimir Rijavec, glasbeno opremo France Lampret.

moremo reči nasploh o kakem glasbenem umetniškem delu, namreč da so njegove melodije postale ljudska last.

Uprizoritev pravljicne opere „Janko in Metka“ na celovškem opernem odru je bila, to moram reči, prav uspešna, saj so prišli na svoj račun tako otroci kot odrasli, kar je zasluga režiserja Horsta Zanderja in scenografa Thomasa Mooga, ki je ustvaril tudi igri primerne kostume; njegova scena se je lepo ujemala v odrsko dogajanje. Sorazmerno dober je bil orkester, ki ga je natančno in muzikalno vodil Robert Filz-wieser.

Pevske vloge niso bogve kako zahtevne in so jih solisti zadovoljivo rešili: Wolfgang Schellenberg (bariton) v vlogi metlarja Petra, Gudrun Volkert (mezzosopran), njegova žena, Anne Gjevang (alt) kot Janko je glasovno še najbolj ustrezala, Tamar Rachum (sopran) je bila Metka. Manj posrečena je bila čarovnica, ki jo je igral in pel tenorist Herold Kraus, peskarčka in rosnega možička je predstavila sopranistka Helga Reiter.

Posebej naj pohvalim številni otroški zbor z Plešivca, ki se je v tej otroški pravljici prav lepo uveljavil, medtem ko so bile šolarke baleta Mestnega gledališča srčkani angelčki.

B. L.

Zahvala pevcem zbora „Jakob Petelin-Gallus“

Pripravljalni odbor za gostovanje Gallusa v Združenih državah Amerike in Kanadi nam je poslal pismo, v katerem se zahvaljuje našemu koroškemu mešanemu pevskemu zboru za izredno uspešno gostovanje v teh dveh deželah. Dobesedno je rečeno v pismu:

Spoštovani g. predsednik, spoštovani g. dirigent, dragi pevci in pevke, dragi prijatelji!

Odšli ste, prekratki so bili dnevi, ki smo jih preživeli skupaj, prekratka je bila sreča, ki smo jo skupno delili. Vaš obisk je minil... Prinesli ste nam svojo prelepo pesem, ki je bila čudovito darilo vaših src bratom na tujem, prinesli ste pozdrav vaše prelepe, pa tako trpeče domovine. Prinesli ste nam svojo pesem in z njo ste prinesli veselje, ljubezen in srečo, ki se je nehoje v teh dneh naselila v naše duše in v naše domove po tujih mestih. Ko ste odšli, je nastala praznina, ostala pa je vaša pesem, ki ste nam jo podarili kot svetinjo, kot nekaj kar mora ostati med nami še dolgo, dolgo... Ob stisku rok smo postali resnično bratje in sestre. Iskreno je bilo veselje, ko smo vas sprejemali in želeli smo, da ne bi nikoli odšli od tod...

Hvala vam za obisk! Hvala vam za novo pomlad, ki smo jo vsi doživeli prav ob pričetku letošnje jeseni; hvala vam za iskreni slovenski pozdrav!

Lepo je bilo. Tudi vi ste čutili našo ljubezen, čutili ste, da smo z vami; da imate med nami prijatelje, resnične brate in sestre. Slovenska lipa, ki smo jo skupno zasadili, naj požene visoko, naj postane močno drevo; naj govori o prazniku, o veselju, o ljubezni, ki je bila med nami in pri nas; naj priča o veri v pravično stvar, naj govori našim otrokom o dneh, ko smo si podali roke in srca za večno!

S slovenskimi pozdravi!

Za odbor:

Marjan Jakopič, tajnik
Inž. Franček Gorenšek,
referent za publiciteto

KOROŠKI UMETNIKI-LIKOVNIKI RAZSTAVLJAJO

Jutri, v petek, 6. decembra, ob 18. uri, bodo odprli v Mestnem domu (Stadthaus) v Celovcu likovno razstavo slikarstva, grafike in plastike koroških umetnikov.

Razstava bo odprta do 20. decembra, in sicer dnevno od 10. do 13. ure in od 15. do 19. ure.

Shakespeareov Hamlet kot opera

Romunski skladatelj Pascal Bentolu je napisal opero Hamlet, ki je nedavno doživela svetovno premiero v Marseillu, po velikosti drugem opernem odru v Franciji. Skladatelj, ki je dobil tudi grand prix italijanske radiotelevizije za svojo radijsko opero „Ifigenia v Avliidi“ je po ocenah kritikov našel muzikalni ekvivalent za izvorni Shakespeareov tekst. V svojo opero je vnesel močno poetično težnjo, zajemajoč pri izvrih modernega muzikalnega izraza. Da bi zadoštil zahtevam glasbene dramaturgije, je ponostavil razmerja med osebnostmi in sam dramski konflikt ter se osredotočil na samo vsebino Shakespeareove tragedije. Pri tem je ohranil nekatere ključne momente, kot npr. znameniti Hamletov monolog.

Opera Hamlet, ki je sicer sestavljena iz treh delov, se izvaja kot celota brez odmorov, pri čemer dve medigri povezujeta dejanja in jim dajeta kontinuiteto simfonije. Po splošni oceni se je skladatelju posrečilo ostvariti karakterizacijo osebnosti z moderno senzibiliteto in sugerirati razvoj konflikta, uporabljajoč glasbena sredstva, ki so popolnoma adekvatna strukturi Shakespeareove tragedije. Pascal Bentolu ni obtičal v mehah eksperimenta, ampak je obogatil operni žanr z delom, napisanim v popolnoma modernem duhu, in s tem dal izviren in pomemben prispevek k razvoju tega žanra v sodobni glasbi v času, ko se mnogi ljubitelji opere bojijo, da je razvoj tega žanra zaključen.

(Po TANJUGU)

Dobra literatura za porabske Slovence

Madžarske oblasti so zadnje čase bolj širokosrčne za kulturno življenje porabskih Slovencev. To jim omogoča tesnejše sodelovanje z matično domovino, hkrati jih vse bolj zbližuje z živo in pisano besedo v materinem jeziku.

Slovenci v Porabju pravijo, da je to odločilnega pomena za jezikovno kulturo rojakov, to pa še tem bolj, ker se zbira v vaških knjižnicah vse več slovenskih knjig, publikacij in časopisov. Zato vse pogosteje tudi sami segajo po peresu in dopisujejo v slovenske liste in glasilo demokratične zveze južnih Slovanov „Narodne novine“, kjer imajo Slovenci svojo stran, vse več mladih talentiranih Porabcev pa že poskuša tudi z zahtevnejšimi zvrstmi pisanja.

Pomembna knjiga je vse bolj razširjen ljudski koledar, ki ga izdaja demokratična zveza južnih Slovanov v Budimpešti za naše

manjšine na Madžarskem. Ljudski koledar za leto 1975 je bogato opremljen, ter vsebuje tudi več zanimivih prispevkov slovenskih avtorjev iz Porabja.

ANTON DERMOTA — ODLIKOVAN

Jugoslovanski veleposlanik v Avstriji Gustav Vlahov je izročil dunajskemu opernemu umetniku Slovencu prof. Antonu Dermoti red jugoslovanske zastave z zlatim vencem, s katerim ga je predsednik Jugoslavije odlikoval za njegove zasluge na področju kulture ob njegovi 65-letnici in 40-letnici umetniškega delovanja. Anton Dermota spada med tiste kulturne delavce, ki so vedno dali pomemben prispevek k ohranitvi in razvoju jugoslovanskega kulturnega nasledstva.

Mohorjeve knjige 1975

Izšle so zopet Mohorjeve knjige za leto 1975 in sicer s Koledarjem vred 6 knjig. Dobite jih v knjigarni Mohorjeve družbe v Celovcu, Viktringer Ring 26.

To so: Koledar za leto 1975; Zadnji dnevi Jeruzalema, II. del, 240 strani, broširano; Dr. J. Rupnik: Družinsko sv. pismo, 1. zvezek, 192 strani, broš.; Mirko Kunčič: Najlepša je mladost, 208 str., broširano; M. Lavoslava Turk: Pesem šolske sestre, 160 strani, broširano; Lev Detela: Marijin mojster, 112 strani, broširano; Obenem se dobi tudi Družinska pratika za leto 1975.

Avstrija je odgovorila na

Das Bundesministerium für Auswärtige Angelegenheiten beehrt sich, dem Bundessekretariat für Auswärtige Angelegenheiten der Sozialistischen Föderativen Republik Jugoslawien seine Hochachtung auszudrücken und unter Bezugnahme auf die Note Zl. 450985 vom 29. Oktober 1974 nachstehendes mitzuteilen:

In der Absicht, das Gemeinsame vor das Trennende zu stellen, möchte das Bundesministerium für Auswärtige Angelegenheiten in Erinnerung rufen, daß sich die Beziehungen zwischen Österreich und Jugoslawien schon vor dem Abschluß des Österreichischen Staatsvertrages in allen Bereichen sehr zufriedenstellend entwickelt haben. Nach 1955 fanden das immerwährend neutrale Österreich und das blockfreie Jugoslawien — trotz unterschiedlicher Gesellschaftsordnungen — sehr rasch ein ausgesprochen gutnachbarliches und freundschaftliches Verhältnis, was auch in zahlreichen offiziellen Besuchen auf hoher und höchster Ebene zum Ausdruck kam. Bei allen diesen offiziellen Anlässen wurden stets die guten österreichisch-jugoslawischen Beziehungen betont.

Österreich ist sich der Bedeutung des jugoslawischen Anliegens durchaus bewußt und unterschätzt keineswegs die Probleme, die im Zusammenhang mit dem Schutz und der Erhaltung von Minderheiten auftreten, weil diese Frage nicht nur das bilaterale Verhältnis zu Jugoslawien, sondern auch bedeutende innerösterreichische Interessen berühren.

Gerade deshalb erachtet die Österreichische Bundesregierung vor allem jene Anschuldigungen, welche die Behandlung der Minderheiten in Österreich, die angebliche Einschränkung ihrer Rechte, den angeblich auf sie ausgeübten Druck und die angebliche Nichterfüllung der österreichischen Verpflichtungen aus dem Staatsvertrag betreffen, sowie die schwerwiegende Beschuldigung, daß Manifestationen nazistischer Natur auf dem Bundesgebiet geduldet werden, als befremdend. Solche Vorwürfe müssen entschieden zurückgewiesen werden, weil sie nicht nur nicht den Tatsachen entsprechen, sondern auch Pauschalverdächtigungen beinhalten, die durch nichts bewiesen sind.

Um zu verhindern, daß die jugoslawischen Vorwürfe die gutnachbarlichen Beziehungen zwischen Österreich und Jugoslawien weiter beeinträchtigen, wird zu den einzelnen Punkten der jugoslawischen Note folgendes ausgeführt:

1. Als besonders gravierend betrachtet die Österreichische Bundesregierung den Vorwurf, der offenbar den Anlaß für die jugoslawische Note bildet, daß sich die Lage der Minderheiten in Österreich verschlechtert habe. Diese Behauptung muß die Österreichische Bundesregierung mit aller Entschiedenheit als unrichtig zurückweisen. Die Angehörigen von Minderheiten in Österreich genießen gemäß der Bundesverfassung ausnahmslos alle Rechte, die den übrigen österreichischen Staatsbürgern zustehen, und darüber hinaus Rechte besonderer Art, welche ihnen die Wahrung ihrer Eigenart und die Förderung ihrer Sprache und Kultur ermöglichen. Artikel 7 des Österreichischen Staatsvertrages wiederholt einerseits diese verfassungsmäßig gewährleistete rechtliche Gleichstellung der Angehörigen der Minderheit mit dem Mehrheitsvolk und enthält andererseits spezifische Minder-

DUNAJ. — Avstrijski veleposlanik v Beogradu dr. Alexander Otto je izročil jugoslovanskemu zunanjemu ministru Miniću odgovor na jugoslovansko noto z dne 29. oktobra, v kateri je vlada SFRJ protestirala zaradi kršitve državne pogodbe v členih, ki določajo zaščito manjšin na Koroškem.

Avstrijska vlada v svoji noti trdi, da „pripisuje manjšinam in njihovim pravicam prav tolikšno važnost, kot jo pripisuje Jugoslaviji“, zato pa „avstrijska vlada odločno odklanja očitek, da ne spoštuje obveznosti, ki izhajajo iz državne pogodbe“ oziroma očitek, „da trpi neonacistične manifestacije“. Nasprotno Avstrija trdi, „da so pravice narodnih manjšin v Avstriji v veliki meri uresničene.“ (V uvodniku na 1. strani objavljamo stališče Narodnega sveta k avstrijski noti.)

Kar pa zadeva odprta vprašanja med Avstrijo in Jugoslavijo, zaključuje nota, je treba te upoštevati v okviru dobrega sodelovanja med obema državama, kar pomeni, trdi nota, da je Avstrija pripravljena se o teh vprašanih pogovarjati na kakršnikoli ravni, tudi na ravni ministrov, vendar mora o tem sklepati jugoslovanska vlada.

Iz tega celotnega besedila izhaja, da se Avstrija spet izmika pred svojimi odgovornostmi za gonjo proti koroškimi Slovincem, čeprav kaže določeno zadrego, ko ponuja razgovore, pa čeprav samo meglene, kajti zanikanje manjšinskega problema na Koroškem in Gradiščanskem pušča malo možnosti za resno reševanje le-teh. (Op. ured.)

tenrechte, deren überwiegender Teil bereits erfüllt ist.

Diese in der jugoslawischen Note enthaltene Anschuldigung steht auch, wie bereits in der Note Zl. 30.419-6(Pol)73 vom 11. Jänner 1973 dargelegt wurde, im Widerspruch zum Gemeinsamen Komunique, das anlässlich des offiziellen Besuches des Präsidenten der Sozialistischen Föderativen Republik Jugoslawien, Josip Broz Tito, in Österreich im Jahr 1967 vereinbart wurde und in dem „beide Seiten ihre Befriedigung über den weiteren Fortschritt in der Realisierung der Rechte der slowenischen und kroatischen Minderheiten in Österreich, die, wie die letzten Jahre beweisen, in immer stärkerem Ausmaß eine verbindende Funktion zwischen den beiden Nachbarstaaten erfüllen“, zum Ausdruck brachten.

Auch das Gemeinsame österreichisch-jugoslawische Komunique anlässlich des Besuches des Präsidenten des Bundesvollzugsrates der Sozialistischen Föderativen Republik Jugoslawien, Džemal Bijedić, in Österreich im Jahre 1972 stellte „mit Befriedigung fest, daß sich die menschlichen Beziehungen in den Grenzregionen weiterhin in Geiste der guten Nachbarschaft entwickeln. In diesem Zusammenhang wurde von beiden Seiten unterstrichen, daß den slowenischen und kroatischen Minderheiten in Österreich eine wichtige verbindende Funktion in den Beziehungen der beiden Nachbarländer zukommt“.

klärung der Menschenrechte der Vereinten Nationen vom 10. Dezember 1948 entsprechen. Die Eltern müssen ihre Kinder zum zweisprachigen Unterricht gemäß § 13 des Minderheiten-Schulgesetzes von 1959 nur einmal anmelden, wobei diese Anmeldungserklärung für die gesamte Schuldauer gilt. Im Gegensatz zur früheren Rechtslage wird seit 1959 kein Zwang zum Besuch des Unterrichts in einer bestimmten Sprache ausgeübt. Das Recht der Eltern, die Unterrichtssprache ihrer Kinder frei zu wählen, steht mit den demokratischen Grundsätzen Österreichs in einem unlöslichen Zusammenhang und kann gewiß keine Handhabe bieten, auf die Minderheiten Druck auszuüben. Es stellt vielmehr eine Erfüllung des Artikels 7 (2) des Staatsvertrages dar, der die zweisprachige Schule als Schule der Minderheit und nicht der Gesamtbevölkerung anordnet. Die Entscheidung der Eltern kann von den österreichischen Behörden nicht beeinflusst werden.

schützen als Schulversuch ein Mathematisches Realgymnasium in der Oberstufe (ab der 5. Mittelstufenschulklasse) mit Kroatisch als zweiter obligatorischer Fremdsprache geführt.

Der Staatsvertrag enthält keine Verpflichtung der Republik Österreich zur Errichtung von Kindergärten für die Minderheiten. Derzeit gibt es in Kärnten private slowenische Kindergärten und der Schaffung weiterer solcher Einrichtungen steht bei Bedarf nichts im Wege.

Diese Darlegungen beweisen, daß die das Schulwesen betreffenden Behauptungen der Note vom 29. Oktober 1974 jeder Grundlage entbehren, und somit auch der Vorwurf unrichtig ist, daß Österreich auf diesem Gebiet eine gegen die Minderheiten gerichtete Politik betreibt. Die Österreichische Bundesregierung muß daher die von der jugoslawischen Regierung behauptete Nichterfüllung des Artikels 7 (2) energisch zurückweisen.

Razlike med Koroško in Gradiščansko

Zwischen Kärnten und dem Burgenland bestehen Unterschiede, die sich aus der historischen Evolution und der aktiven, harmonischen Mitarbeit der im Burgenland lebenden kroatischen Bevölkerungsgruppe in allen politischen, wirtschaftlichen, kulturellen und sozialen Bereichen ergeben. Namhafte Vertreter der kroatischen Volksgruppe bekleiden im Burgenland hohe Positionen in Politik und Verwaltung, darunter die Funktionen des Vorstandsdirektors der Burgenländischen Elektrizitätswerke AG., des Direktors der Bauernkrankenkasse, der beiden Vizepräsidenten und des stellvertretenden Direktors der Kammer für Arbeiter und Angestellte. Eine Reihe von Abteilungsleitern beim Amte der Burgenländischen Landesregierung sowie eine große Zahl maßgeblicher Beamter sind Angehörige der kroatischen Volksgruppe. Auch der Direktor des größten Gymnasiums in Burgenland, das sich in Eisenstadt befindet, sowie eine beachtliche Zahl der Professoren sind Kroaten. Es mag bezeichnend sein, daß gerade die kroatische Volksgruppe heute den höchsten geistlichen Würdenträger des Bundeslandes stellt. Obwohl diese Tatsachen der jugoslawischen Seite bekannt sind, werden sie in der Note vom 29. Oktober 1974 nicht berücksichtigt. Im übrigen soll die Frage der Amtssprache im Burgenland im Rahmen des Kontaktkomitees mit Vertretern der kroatischen Volksgruppe erörtert und einer Regelung zugeführt werden.

Von den in Artikel 7 des Staatsvertrages niedergelegten Verpflichtungen erscheint lediglich der Teil des Absatzes 3 betreffend die Bezeichnungen und Aufschriften topografischer Natur in der Praxis noch nicht durchgeführt. Die Absicht Österreichs, diese Vertragsbestimmung zu er-

füllen, kam durch die Erlassung des Bundesgesetzes vom 6. Juli 1972 klar zum Ausdruck. Aus Gründen, die auch der jugoslawischen Regierung bekannt sind, war es bisher nicht möglich, dieses Gesetz zu vollziehen.

Zahlreiche Beispiele im Leben der Völker und Staaten aus Vergangenheit und Gegenwart zeigen jedoch, daß Gesetze, die in der Vollziehung auf Schwierigkeiten stoßen, im rechtsstaatlichen System allmählich durchgesetzt werden können. Es wird fortgesetzt positiver Informationsarbeit aller Seiten bedürfen, um jenes Vertrauensverhältnis zwischen den Volksgruppen Kärntens zu schaffen, das die Voraussetzungen für ein geistliches Nebeneinander und Miteinander darstellt, welches die Bundesregierung mit allen Mitteln anstrebt. Bei dieser Gelegenheit muß das Bundesministerium für Auswärtige Angelegenheiten feststellen, daß verschiedene auf politischer Ebene erfolgte Erklärungen von jugoslawischer und slowenischer Seite nicht geeignet sind, die diesbezüglichen Anstrengungen der Österreichischen Bundesregierung zu unterstützen.

3. Die Angehörigen der slowenischen und kroatischen Minderheiten nehmen in Entsprechung des Artikels 7 (4) des Staatsvertrages „an den kulturellen, Verwaltungs- und Gerichtseinrichtungen“ auf Grund gleicher Bedingungen wie andere österreichische Staatsangehörige teil. In diesem Zusammenhang sei erwähnt, daß der österreichische Rundfunk täglich Sendungen für die slowenische Volksgruppe in slowenischer Sprache ausstrahlt, obwohl eine Verpflichtung zur Sendung spezieller Programme in einzelnen Sprachen aus dem Staatsvertrag nicht abzuleiten sind.

In Kärnten sind Richter tätig, die die slowenische Sprache beherrschen. Da die Bedingungen für die Aufnahme in den richterlichen Vorbereitungsdienst für alle österreichischen Staatsbürger gleich sind, wird dabei eine eventuelle Minderheitenzugehörigkeit nicht berücksichtigt. Im Hinblick auf die Verwendung in den gemischtsprachigen Gerichtsbezirken hat die Justizverwaltung aber besonderes Interesse an Richtern mit Kenntnissen in der Minderheitensprache. Aus diesem Grund wird sogar bei annähernd gleichen Qualifikationen jenen Bewerber der Vorzug gegeben, die über die erforderlichen Sprachkenntnisse verfügen.

Im übrigen war für den 18. Oktober 1974 ein

Avstrija zavrača jugoslovanske „očitke“

Die Österreichische Bundesregierung verweist besonders auf folgende Maßnahmen, die im Interesse der Minderheiten und in Erfüllung des Artikels 7 des Staatsvertrages ergriffen wurden:

Das Minderheiten-Schulgesetz für Kärnten (Bundesgesetz vom 19. März 1959), das in Durchführung des Artikels 7 (2) des Staatsvertrages beschlossen wurde, hob zwar die im Widerspruch zu Artikel 19 des Staatsgrundgesetzes über die allgemeinen Rechte der Staatsbürger stehende Verordnung der Kärntner Landesregierung vom 3. Oktober 1945 auf, die alle Schüler in Südkärnten zu zweisprachigem Schulunterricht verpflichtet hatte. Das genannte Bundesgesetz brachte jedoch keine Schlechterstellung der Minderheit, da es den zweisprachigen Unterricht für alle jene Volks- und Hauptschulen anordnete, an welchen er bereits zu Beginn des Schuljahres 1958/59 erteilt worden war. Indem den Eltern das Recht gegeben wurde, die Art der ihren Kindern zuteil werdenden Bildung zu bestimmen, wurde dem Artikel 26 (3) der Allgemeinen Er-

Vlada našteva ukrepe v „korist“ manjšin

In Kärnten stehen derzeit (Stichtag 15. Oktober 1974) 88 Volksschulen für den zweisprachigen Unterricht und 24 Hauptschulen für den slowenischen Sprachunterricht zur Verfügung, wodurch für jedes Kind, das der Minderheit angehört, der Elementarunterricht in slowenischer Sprache gesichert ist. Diese Regelung geht so weit, daß der Unterricht selbst dann zweisprachig erteilt werden muß, wenn in einer Klasse nur ein einziges Kind angemeldet wird.

Mit dem Bundesgymnasium für Slowenen und einer slowenischen Landwirtschaftsschule mit Öffentlichkeitsrecht verfügt die Minderheit über eine Mittelschule und eine Berufsschule. An dem seit 1957 bestehenden Bundesgymnasium für Slowenen studierten im Schuljahr 1973/74 434 Schüler. Derzeit wird mit einem Kostenaufwand von 40 Millionen ö. S. ein nach modernsten Grundsätzen geplanter Neubau für 650 Schüler errichtet. Außerdem beteiligt sich die Österreichische Bundesregierung im Rahmen ihres Schülerheimprogrammes mit 3,5 Millionen ö. S. am Neubau des Studentenheimes „Hermagoras“ in Klagenfurt, das hauptsächlich für die Unterbringung der Schüler des Bundesgymnasiums für Slowenen dienen wird.

Der Staatsvertrag verlangt in Artikel 7 (2) eine verhältnismäßige Anzahl von Mittelschulen für die Minderheit. In Kärnten gibt es derzeit 16 allgemeinbildende oder berufsbildende staatliche höhere Schulen. Eine davon ist das Bundesgymnasium für Slowenen. Selbst unter Berücksich-

tigung der Volkszählungsergebnisse von 1951, 1961 und 1971 gewährt diese Relation den Angehörigen der Minderheit eine günstigere Behandlung als den deutschsprachigen Bewohnern Kärntens.

Was das Burgenland betrifft, sieht § 7 des Landesschulgesetzes 1937 vor, daß an Volksschulen in solchen Gemeinden, wo 70% der Bevölkerung der Minderheit angehören, der Unterricht in der Minderheitensprache zu erfolgen hat. Beträgt der Anteil der Angehörigen der Minderheit zwischen 30% und 70%, so ist der Unterricht sowohl in Deutsch als auch in der Minderheitensprache zu erteilen. Dadurch ist sichergestellt, daß alle Angehörigen der Minderheit Unterricht in ihrer Sprache erhalten. Bei einem geringeren Prozentsatz ist es Aufgabe der Gemeinde, für die nicht Deutsch sprechenden Kinder einen Sprachunterricht in ihrer Muttersprache einzurichten. Hinsichtlich der Hauptschulen hat das Schulunterrichtsgesetz 1974 insofern eine wesentliche Verbesserung der Rechtsstellung der Minderheit mit sich gebracht, als damit die Vorschriften des Staatsvertrages unmittelbar anwendbar geworden sind, sodaß der Unterricht — wenn gewünscht — in der Sprache der Minderheit zu erfolgen hat.

Am Bundesgymnasium und Bundesrealgymnasium Oberschützen (Burgenland) wird die kroatische Sprache als Freigegegenstand mit eigenen Lehrplan unterrichtet. Außerdem wird in Ober-

Manjšina na Koroškem ima menda vse pravice kulturnega razcveta

Der Minderheit in Kärnten steht es frei, sich in kultureller Hinsicht voll zu entfalten. Sie macht von dieser Möglichkeit reichen Gebrauch. So gibt es in Kärnten über 60 Vereine, die sich durch ihre Bezeichnung als slowenische Organisationen ausweisen. Davon sind mehr als zwei Drittel Kulturvereinigungen. Die slowenische Volksgruppe verfügt über zwei Druckereien und über eine ständig steigende Zahl von periodischen Presseerzeugnissen. Die slowenischen Zeitschriften unterliegen im Sinne der in Österreich herrschenden Pressefreiheit keinen Beschränkungen und ihre Schreibweise zeigt, daß sie diese Freiheit nutzen. Die Österreichische Bundesregierung und die Landesregierungen gewähren den kulturellen und gesellschaftlichen Einrichtungen der slowenischen und kroatischen Minderheiten regelmäßig finanzielle Unterstützung. In den letzten vier Jahren sind hierfür Millionenbeträge aufgewendet worden.

Die praktische Tätigkeit des vor kurzem gebildeten Landesreferates für kulturelle Fragen der Minderheit in Kärnten ist gewährleistet. Lediglich über dessen organisatorische Form ist noch keine Entscheidung gefallen. Es sind jedoch Bestrebungen der Bundesregierung im Gange, eine

diesbezügliche Lösung sobald als möglich zu erzielen. Beratungen hierüber hätten im Kontaktkomitee mit Vertretern der slowenischen Volksgruppe in Kärnten stattfinden können, sind aber unterblieben, weil die Vertreter der Minderheit eine Teilnahme an den Sitzungen dieses Komitees, die für 16. Oktober 1974 und 26. November 1974 vorgesehen waren, abgelehnt und erklärt haben, ihre „Mitarbeit im Kontaktkomitee vorläufig zu unterbrechen“.

In Kärnten sind Richter tätig, die die slowenische Sprache beherrschen. Da die Bedingungen für die Aufnahme in den richterlichen Vorbereitungsdienst für alle österreichischen Staatsbürger gleich sind, wird dabei eine eventuelle Minderheitenzugehörigkeit nicht berücksichtigt. Im Hinblick auf die Verwendung in den gemischtsprachigen Gerichtsbezirken hat die Justizverwaltung aber besonderes Interesse an Richtern mit Kenntnissen in der Minderheitensprache. Aus diesem Grund wird sogar bei annähernd gleichen Qualifikationen jenen Bewerber der Vorzug gegeben, die über die erforderlichen Sprachkenntnisse verfügen.

Im übrigen war für den 18. Oktober 1974 ein

noto jugoslovanske vlade

Besprechung zwischen Vertretern der slowenischen Minderheit, dem Bundesministerium für Justiz und zahlreichen Funktionären aus der Justizverwaltung in Klagenfurt angesetzt. Die Vertreter der Minderheit haben jedoch ihre Teilnahme kurzfristig mit der Feststellung abgelehnt, daß „die beiden Zentralorganisationen der Kärntner Slowenen nicht in der Lage sind, ihre Mitarbeit im Kontaktkomitee fortzusetzen“. Das Bundesministerium für Justiz ist nach wie vor bereit, jederzeit eine solche Besprechung in Klagenfurt abzuhalten.

Die Angehörigen der Minderheit nehmen am Wirtschaftsleben in Österreich völlig gleichberechtigt teil; so verfügen sie über eigene Wirtschaftseinrichtungen, wie z. B. den slowenischen Genossenschaftsverband, dem ca. 30 Spar- und Darlehenskassen und über ein Dutzend bäuerlicher Wirtschafts- und Viehzuchtgenossenschaften angehören, deren Mitgliedern beträchtliche, in Österreich gesetzlich verankerte Förderungs-mittel des Bundes und der Länder zur Verfügung gestellt werden.

Selbst bei Zugrundelegung der von Kärntner Slowenenvertretern immer wieder genannten Höchstzahl von etwa 60.000 in Kärnten ansässigen Slowenen, die ganz wesentlich höher liegt als die Ergebnisse sämtlicher Umgangssprachen-erhebungen in Österreich im Rahmen der seit dem 2. Weltkrieg in den Jahren 1951, 1961 und 1971 durchgeführten Volkszählungen, muß festgestellt werden, daß Österreich im Interesse der Minderheit sehr beachtliche Maßnahmen verwirklicht hat, die nicht nur den Artikel 7 des Staatsvertrages weitgehend erfüllen, sondern teilweise darüber hinausgehen.

Das Bundesministerium für Auswärtige Angelegenheiten stellt im übrigen fest, daß der Grundsatz der rechtlichen Gleichstellung und Gleichbehandlung für alle österreichischen Staatsbürger gilt, und daß jeder Angehörige der Minderheit gegen eine Verletzung dieses fundamentalen Prinzips jederzeit sowohl beim Verfassungsgerichtshof als auch bei den anderen zuständigen Behörden Beschwerde erheben kann.

4. Wie der jugoslawischen Seite bekannt ist, hat sich in der Steiermark ein Problem im Zu-

sammenhang mit den Minderheiten nicht ergeben.

5. Im Gegensatz zu der von jugoslawischer Seite vertretenen Auffassung möchte die Österreichische Bundesregierung ausdrücklich darauf hinweisen, daß der Artikel 7 des Staatsvertrages keine Bestimmung enthält, die eine Minderheitenfeststellung bzw. -zählung verbietet. Abgesehen davon hat jeder Staat das Recht, Volkszählungen durchzuführen, um sich jene Unterlagen zu verschaffen, die er zur Vollziehung rechtlicher Maßnahmen braucht. Derartige Ermittlungen sind geradezu die Voraussetzung für eine konstruktive Durchführung von minderheitenfördernden Bestimmungen, wie dies auch aus dem Wortlaut des Artikels 7 (2 und 3) des Staatsvertrages hervorgeht. Im übrigen würde eine solche derzeit diskutierte Volkszählung besonderer Art dadurch gekennzeichnet sein, daß sie von keinem wie immer gearteten Bekenntnisprinzip ausgeht.

Der Staatsvertrag definiert den örtlichen Anwendungsbereich der Minderheitenbestimmungen nicht durch die Angabe eines geographisch abgegrenzten Gebietes, sondern nur insofern, als er verlangt, daß eine slowenische, kroatische oder gemischte Bevölkerung vorhanden sein muß. Das Minderheiten-Schulgesetz und das Gerichtssprachengesetz vom 19. März 1959 machen daher die örtliche Festlegung der für die slowenische Minderheit im besonderen in Betracht kommenden Volks- und Hauptschulen bzw. den örtlichen Geltungsbereich für die Amtssprache bei Gericht von den Ergebnissen einer amtlichen Minderheitenfeststellung abhängig und regeln bis zu deren Durchführung den Geltungsbereich provisorisch.

Das Argument schließlich, das Gebiet, auf welches der Artikel 7 des Staatsvertrages Anwendung findet, sei schon durch die Verordnung der Kärntner Landesregierung vom 3. Oktober 1945 festgelegt worden, ist gleichfalls unzutreffend. Es wäre auch unmöglich gewesen, schon 1945 durch eine Landesverordnung das Anwendungsgebiet für Bestimmungen des erst zehn Jahre später unterzeichneten Staatsvertrages festzulegen.

stische und neonazistische Gruppierungen“ und in Punkt 7 die „Situation einer ungehinderten Tätigkeit neonazistischer Kräfte“ behauptet.

Zu diesen Vorwürfen wäre im einzelnen folgendes festzuhalten:

Avstrija ne vidi razloga za prepoved „Heimatsdiensta“

Unter Berücksichtigung der verfassungsrechtlich gewährleisteten demokratischen Grundrechte sah die Österreichische Bundesregierung keine Veranlassung, die im „Kärntner Heimatsdienst“ vereinigten Organisationen zu verbieten. Die Organisationen verfolgen gemäß ihren Statuten keineswegs das Ziel — wie dies in der jugoslawischen Note behauptet wird — der slowenischen Bevölkerung ihre Eigenschaften und Rechte als Minderheit zu nehmen. Bei der Diskussion der Minderheitenfrage kann man weder den Vertretern der Minderheit noch Vertretern von gesetzlich zugelassenen Vereinen das Recht absprechen, gehört zu werden. Im übrigen haben diese Organisationen weder in ihren Statuten noch bei ihren Veranstaltungen jemals den Bestand eines unabhängigen und demokratischen Österreich in Frage gestellt.

Die Österreichische Bundesregierung hat, entgegen dem in der jugoslawischen Note enthaltenen Vorwurf, keineswegs „Minderheitenfeindliche Forderungen dieser Kräfte“ akzeptiert und auch nicht versucht, „sie in die Lösung des Minderheitenproblems einzuschließen“.

Bei dem in der jugoslawischen Note angeführten Treffen des Vereines „Österreichischer Soldatenverband — Kameradschaft IV“, Landesgruppe Kärnten, am 5. Oktober 1974 in Krumpendorf, waren wohl österreichische Behördenvertreter (ein Vertreter der Bezirkshauptmannschaft Klagenfurt und zwei Kriminalbeamte) anwesend, jedoch nicht als Gäste, sondern als Beobachter. Offizielle Vertreter des österreichischen Bundesheeres waren nicht zugegen. Der Verlauf dieser Veranstaltung und die hierbei gehaltenen Reden gaben keinen Anlaß, die Kundgebung aufzulösen.

Hingegen erhält der in der jugoslawischen Note erwähnte „Bleiburger Ehrenzug“ schon seit drei Jahren keine Versammlungsbewilligung. Bereits im Jahre 1971 hatte die Sicherheitsdirektion für Kärnten gegen die mutmaßlichen Führer Anzeige erstattet. Das von der Staatsanwaltschaft Klagenfurt eingeleitete Verfahren mußte jedoch mangels strafbarer Tatbestände eingestellt werden.

Die Gedenktafel in Graz und das in der jugoslawischen Note erwähnte Totenbuch gehen auf eine Feier im Jahre 1970 zurück, der eine private Initiative zugrunde lag und die ausschließlich dem Gedenken von Toten gewidmet war. In diesem Zusammenhang wird auf die damalige Erklärung der Steiermärkischen Landesregierung hingewiesen, mit der sich auch die jugoslawischen Zeitungen seinerzeit eingehend befaßt haben.

Das Bundesministerium für Auswärtige Angelegenheiten stellt weiters zu jenem Passus der jugoslawischen Note, der eine Verletzung des Art. 19 des Österreichischen Staatsvertrages behauptet, folgendes fest:

Zu 10:

In der jugoslawischen Note wird behauptet, daß Österreich keine Bereitwilligkeit zeige, noch offene Fragen wie Restitution jugoslawischer Kulturgüter und die Erfüllung des Archivabkommens in konstruktiver Weise zu lösen. Das Bundesministerium für Auswärtige Angelegenheiten möchte zu dieser bewußten Simplifizierung und unvollständigen Darstellung im einzelnen folgendes feststellen:

Die Republik Österreich war immer bereit, jene während des Zweiten Weltkrieges aus Jugoslawien nach Österreich verschleppten Kulturträger an die Sozialistische Föderative Republik Jugoslawien zurückzustellen, doch erforderte die Feststellung und Auffindung der von Jugoslawien beanspruchten Gegenstände verständlicherweise Zeit. Auf Grund des von der jugoslawischen Botschaft im Jahre 1972 übergebenen Entwurfes für ein Protokoll über die Restitution jugoslawischer Kulturgüter fanden wiederholt Gespräche statt. Diese haben bis auf die Formulierung einer Erklärung, daß mit der Übergabe der von Jugoslawien verlangten Kulturgüter eine einvernehmliche und endgültige Lösung der Restitution erzielt worden sei, ein positives Ergebnis gebracht. Obwohl sich die jugoslawische Seite in ihrer Note vom 10. Dezember 1964 zur Abgabe einer solchen Erklärung bereit gefunden hatte, hat sie ihren Standpunkt inzwischen jedoch wieder revidiert.

Im Juli dieses Jahres wurde von österreichischer Seite nochmals eindeutig festgestellt, daß auch diese letzte noch offene Frage einer Regelung zugeführt werden sollte. Da ein Austausch diesbezüglicher Entwürfe zu keinem Einvernehmen geführt hatte, regte das Bundesministerium für Auswärtige Angelegenheiten am 14. Oktober 1974 an, Jugoslawien möge eine Verhandlungsdelegation nach Wien entsenden, um die endgültige Formulierung einer beiderseitig befriedigenden Entfertigungserklärung zu vereinbaren. Eine Reaktion auf diese Anregung ist bisher nicht erfolgt.

In der jugoslawischen Note wird behauptet, daß die Republik Österreich bis heute ihre Verpflichtungen hinsichtlich der Übergabe der offiziellen Archive, die Jugoslawien betreffen, nicht

Die österreichische Gesetzeslage hinsichtlich des Verbotes jeder Wiederbetätigung im nationalsozialistischen Sinn war bereits vor dem Inkrafttreten des Österreichischen Staatsvertrages eindeutig und klar. Die österreichischen Behörden achten mit aller Strenge und Konsequenz darauf, daß jene Gesetze und Verwaltungsbestimmungen eingehalten werden, die ebenso wie der Artikel 9 des Österreichischen Staatsvertrages jede nationalsozialistische Betätigung verbieten. Alle Verstöße gegen diese Bestimmungen werden von den Behörden verfolgt.

Von den offiziellen österreichischen Stellen wird alles getan, um diesen Artikel des Staatsvertrages seinem Wortlaut und seinem Geiste nach zu erfüllen. Die zuständigen Sicherheitsbehörden haben die gemäß Artikel 19 geschützten Kriegsgräber und Denkmäler immer wieder mit beträchtlichem Personalaufwand unter Bewachung gehalten. Bei Beschädigung solcher Gräber und Denkmäler, die die Bundesregierung nicht nur bedauert, sondern auch schärfstens verurteilt, wurden die Täter von den österreichischen Behörden verfolgt und bei Ausforschung ihrer Bestrafung zugeführt.

Zu 8:

Was die Mitteilung der jugoslawischen Regierung vom 17. Mai 1973 betrifft, möchte das Bundesministerium für Auswärtige Angelegenheiten bemerken, daß die darin enthaltenen Vorschläge von der Österreichischen Bundesregierung nicht als geeignete Grundlage für die Lösung der offenen Fragen, die zwischen den beiden Ländern bestehen, angesehen werden konnten. Das Bundesministerium für Auswärtige Angelegenheiten hatte die Gründe hierfür in seiner Mitteilung vom 2. April 1974 dargelegt. Außerdem schien der Bundesregierung eine vorherige zeitliche Festlegung solcher Lösungen als Vorbedingung für Verhandlungen und Begegnungen nicht opportun. Österreich ist aber grundsätzlich bereit, jederzeit über alle umstrittenen Probleme zu verhandeln und allenfalls auch gemeinsam ein Programm zu erstellen, das die beiderseits gewünschten Verhandlungsthemen festlegt.

Die Österreichische Bundesregierung hat die anlässlich internationaler Konferenzen gepflegten freundschaftlichen Kontakte zwischen den beiden Außenministern sehr begrüßt und auch stets den Besuchsaustausch zwischen den Bundesländern Kärnten, Steiermark und Burgenland einerseits und den jugoslawischen Teilrepubliken Slowenien und Kroatien andererseits gefördert. Österreichischerseits wurde daher die vor einigen Wochen erfolgte äußerst kurzfristige jugoslawische Absage des über Initiative Jugoslawiens vereinbarten Freundschaftsbesuches einer Burgenländischen Regierungsdelegation in der Sozialistischen Republik Kroatien bedauert ebenso wie die Zurückziehung der Einladung an den Bürgermeister von Salzburg durch die Stadt Zagreb.

Zu 9:

Das Bundesministerium für Auswärtige Angelegenheiten hat volles Verständnis für die Feststellung in der jugoslawischen Note, daß Jugoslawien die Minderheitenfragen sowohl in seiner Innen- als auch Außenpolitik größte Bedeutung beimißt. Die Österreichische Bundesregierung läßt sich von den gleichen Prinzipien leiten.

Glede kulturnih dobrin trdi zunanje ministrstvo:

erfüllt hat. Bedauerlicherweise sind in dieser Frage jahrelange Verzögerungen eingetreten. Dem Archivabkommen aus dem Jahre 1923 zufolge sollen bekanntlich auch in Jugoslawien befindliche österreichische Archivalien zurückgestellt werden, was bei den von 1923 bis 1927 stattgefundenen Verhandlungen jugoslawischerseits stets abgelehnt wurde. Aus diesem Grund ist diese Frage in der Folge durch Jahrzehnte hindurch von keiner der beiden Regierungen erörtert worden. Die Tatsache der Nichterfüllung des Archivabkommens durch mehr als 50 Jahre ist daher keineswegs auf Österreich allein zurückzuführen.

Im übrigen möchte das Bundesministerium für Auswärtige Angelegenheiten die bereits in seiner Mitteilung vom 2. April 1974 zum Ausdruck gebracht und in seiner Note vom 19. November 1974 wiederholte Bereitschaft betonen, Verhandlungen über diesen Fragenkomplex so bald als möglich aufzunehmen.

Zu 11:

In Österreich besteht eine lange Tradition der Presse- und Meinungsfreiheit. Die jugoslawische Behauptung, daß sich „ein Teil der österreichischen öffentlichen Informationsmittel in ein internationales Zentrum negativer Propaganda gegen die Sozialistische Föderative Republik Jugoslawien“ verwandelt habe, ist nach Auffassung der Österreichischen Bundesregierung völlig unzutreffend.

Von Österreich wird — wie des öfteren, zuletzt gegenüber dem jugoslawischen Botschafter in Wien am 31. Oktober 1974, zum Ausdruck gebracht wurde — die Verbreitung einzelner, meist aus dem Ausland stammender unbegründeter Nachrichten und alarmierender Gerüchte, die zweifellos geeignet sind, auch bei der eigenen Bevölkerung ein Gefühl der Unsicherheit hervorzurufen, bedauert. Die Österreichische Bundesregierung hat daher auch gegen die Verbreitung solcher Gerüchte, wie anlässlich der Veröffentlichung des sogenannten „Polarka“-Planes, wiederholt deutlich Stellung genommen. Sie läßt sich bei der Beurteilung von internationalen Vorgängen keineswegs von Gerüchten leiten, je-

(Dalje na 8. strani)

Ljudska štetja izvedena po veljavnih zakonih

Die Behauptung, die bisherigen Volkszählungen in der Republik Österreich seien dazu benützt worden, um die Lage und Zahl der slowenischen und kroatischen Minderheiten falsch darzustellen, muß mit aller Entschiedenheit zurückgewiesen werden. Sämtliche Volkszählungen in Österreich wurden streng nach den Bestimmungen der hiezu erlassenen Bundesgesetze durchgeführt.

Die bei allen Volkszählungen seit dem Jahre 1945 verwendeten Vordrucke haben den Begriff „Windisch“ nicht angeführt. Die Bezeichnung „Windisch“ wurde allerdings von einer bei den einzelnen Volkszählungen verschiedenen Anzahl von Staatsbürgern handschriftlich eingetragen. Da diese Personen keine anderen Angaben über ihre Sprache machten, wurden sie in der Statistik unter der von ihnen angegebenen Sprachenbezeichnung zusammengefaßt.

Die Anschuldigung, daß „zwecks künstlicher Verringerung der Zahl der Minderheitenangehörigen“ bei der Volkszählung in Kärnten die Kategorie der sogenannten „Windischen“ sowie neun verschiedene „windische Sprachkombinationen“ eingeführt worden seien, ist daher unrichtig. Die Österreichische Bundesregierung hat sich im übrigen bei ihrer Minderheitenpolitik von den Angaben über diese verschiedenen windischen Sprachkombinationen nicht beeinflussen lassen.

Das Bundesministerium für Auswärtige Angelegenheiten muß mit Bedauern feststellen, daß sich das Bundessekretariat für Auswärtige Ange-

legenheiten der Sozialistischen Föderativen Republik Jugoslawien in seinen Ausführungen zur Wiederholung von Behauptungen veranlaßt sieht, die das Bundesministerium für Auswärtige Angelegenheiten bereits in seiner Note vom 11. Jänner 1973 und in seiner Mitteilung vom 2. April 1974 als den Realitäten nicht entsprechend zurückgewiesen hat. Behauptungen, wie „gewaltsame Erzwingung der Minderheitenassimilierung“, „Machination zur Einschränkung der Minderheitenrechte“ und „Druckausübung seitens der neonazistischen und chauvinistischen Kräfte“ entbehren jeder Grundlage und müssen als im Widerspruch zu den Tatsachen stehend schärfstens zurückgewiesen werden. Der Vorwurf, daß Österreich eine „Revision der Bestimmungen des Staatsvertrages“ versucht, ist ebenso abwegig.

Zu 6: Die Österreichische Bundesregierung unterstreicht mit Nachdruck, daß sie stets zu Gesprächen mit den slowenischen Organisationen bereit war. Auch die Kärntner Landesregierung hat die ganzen Jahre hindurch mit Vertretern der Minderheitenorganisationen immer wieder Gespräche über alle vorliegenden Probleme geführt.

Gerade in den letzten Jahren wurden mit der Studienkommission für Probleme der slowenischen Volksgruppe in Kärnten und dem Kontaktkomitee zwischen der Bundesregierung und den Vertretern slowenischer Organisationen auf Bundesebene sowie mit der sogenannten „Tischrunde“ auf Kärntner Landesebene zusätzlich Beratungsgremien geschaffen und dadurch die Kontakte zur Minderheit vermehrt.

Zu 7:

Die Österreichische Bundesregierung ist sich bewußt, daß eine mit Emotionen belastete Diskussion, wie sie vor allem im Jahre 1972 in Kärnten geführt wurde, besondere Wachsamkeit und Entschlossenheit verlangt, um zu verhindern, daß unverantwortliche Elemente die Lösung einzelner noch offener Minderheitenfragen zu stören versuchen und damit den Bestrebungen der Bundesregierung entgegenwirken.

Das Bundesministerium für Auswärtige Angelegenheiten verurteilt in diesem Zusammenhang schärfstens alle Gewaltakte, wie den Sprengstoffanschlag gegen das slowenische Partisanendenkmal in Robesch vom 16. September 1973, den Anschlag auf das Haus des Zentralverbandes der Slowenen in Klagenfurt vom 4. Oktober 1973, den Anschlag auf das „Haus der Heimat“ in Miklauzhof vom 7. Juni 1974 und den Anschlag gegen das Büro des Kärntner Heimatsdienstes in Klagenfurt vom 10. November 1974. Die Täter des Anschlages vom 16. September 1973 sind bereits zu längeren Kerkerstrafen verurteilt worden. Die Österreichische Bundesregierung wird alles in ihrer Macht stehende tun, um auch die Urheber der anderen Anschläge ihrer gerechten Strafe zuzuführen.

In der jugoslawischen Note wird mehrmals der Vorwurf erhoben, daß Österreich Aktivitäten der vom „Nazismus“ durchdrungenen Kräfte dulde. Die jugoslawische Note spricht im zweiten Absatz von „immer häufigeren Manifestationen nazistischer Natur“, in Punkt 2 werden „chauvini-

Zvezna vlada obžaluje izstop slovenskih organizacij iz kontaktnega komiteja

Die Österreichische Bundesregierung bedauert, daß sich die slowenischen Organisationen weigern, an den Beratungen der Studienkommission für Probleme der slowenischen Volksgruppe in Kärnten teilzunehmen, und daß sie es, wie bereits erwähnt, erst kürzlich erneut abgelehnt haben, an bestimmten Sitzungen des Kontaktkomitees mitzuwirken. Erklärtes Ziel des Kontaktkomitees ist es, eine minderheitenfördernde Politik zu ermöglichen. Dieses in Europa einmalige Gremium tagt unter dem Vorsitz des Regierungschefs jeden zweiten Monat und an seinen Sitzungen nehmen Regierungsmitglieder oder deren Beauftragte gemeinsam mit den Vertretern der Minderheit sowie Mandatarien der politischen Parteien des Bundes und des Landes teil. Trotz der gegenwärtigen Haltung der slowenischen Organisationen wird die Bundesregierung, wie seinerzeit vereinbart, jeden zweiten Monat zu den Sitzungen des Kontaktkomitees auch an die Vertreter der Minderheit eine Einladung ergehen lassen, da sie deren Mitwirkung bei minderheitenfördernden Maßnahmen größte Bedeutung beimißt.

Die Österreichische Bundesregierung verwahrt sich schärfstens gegen die Behauptung, die slowenische und kroatische Minderheit sei Gegenstand von Manipulationen der österreichischen politischen Parteien. Diese Anschuldigung entbehrt jeder sachlichen Grundlage und stellt eine Einmischung in innere österreichische Angelegenheiten dar, die nicht hingenommen werden kann.

Celovec

Slovenske oddaje

NEDELJA, 8. 12.: 7.05 Duhovni nagovor. — Po vaši želji. — PONEDELJEK, 9. 12.: 13.45 Informacije — Kulturna panorama: Današnja slovenska literatura v Italiji. — TOREK, 10. 12.: 9.30 Zborovska glasba. — 13.45 Informacije — Šport — Poslušam veter... (Pesmi Ludovike Kalan). — SREDA, 11. 12.: 9.15 Slovenska šolska oddaja. — 13.45 Informacije — Domača zabavna glasba — Cerkev in svet. — ČETRTEK, 12. 12.: 13.45 Informacije — Družinski magazin. — PETEK, 13. 12.: 13.45 Informacije — Melodije za razvedrilo. — SOBOTA, 14. 12.: 9.45 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Avstrija

1. PROGRAM

NEDELJA, 8. decembra: 16.00 Živordeči avto-bus (23) — 16.30 Za otroke od 6. leta naprej: Pripravljeni pomagati — 16.40 Za družino: Bik ima domotožje — 17.20 Ernst Fuchs: Pogovor s slikami — 17.55 Cooky in njegovi prijatelji, lahko noč za najmlajše — 18.00 Lumierjevi otroci — 18.30 Prizma — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Šport — 20.05 Adventni pogovor — 20.15 Kraj dejanja: „Mož iz sobe 22“ — 21.45 Čas v sliki — nočna izdaja.

PONEDELJEK, 9. decembra: 18.00 Znanje — aktualno. 1. Električna v zraku, 2. Zaslišno izkoptavanje — 18.25 „Dvojica“, lahko noč za najmlajše — 18.30 V kraljestvu divjih živali — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Ljudje na renču Šajlu — 21.15 Šport — 22.15 Čas v sliki — nočna izdaja.

TOREK, 10. decembra: 18.00 Walter in Connie: Tečaj angleškega jezika — 18.25 „Dvojica“, lahko noč za najmlajše — 18.30 Rožnordedeči panter — 19.00 Avstrija v sliki z Južno Tirolsko — aktualno — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Svet knjige — 21.00 Kralj šaljivcev — 22.35 Čas v sliki — nočna izdaja.

SREDA, 11. decembra: 10.00 Televizija v šoli: Formalna logika — 10.30 Tassilo III. — 11.00 Program za delavce: Kralj šaljivcev — 12.35 Šport — 16.30 Za otroke od 6. leta naprej: Skrivnost slamnatega gradu — 17.05 Za otroke od 8. leta naprej: Poskušajte z nami? Okrasje za božič — 17.30 Za mladino od 14. leta dalje: Kaj lahko postanem? — 18.00 Tečaj francoskega jezika — 18.25 „Dvojica“, lahko noč za najmlajše — 18.30 Tri deklice in trije dečki — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kul-

tura — 20.06 Šport — 20.15 Obzorja — 21.05 Bolezni mladine, Ferdinand Bruckner — 22.45 Čas v sliki — nočna izdaja.

ČETRTEK, 12. decembra: 10.00 Televizija v šoli: Formalna logika — 10.30 Albrecht Dürer — praznik rožnega venca — 11.00 Zvok po človeški roki: Orgle — 11.30 Kaj lahko postanem? Krojač za ženske obleke — 12.00 Angleški teater — 18.00 Tečaj ruskega jezika — 18.25 „Dvojica“, lahko noč za najmlajše — 18.30 Šport — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Skrivnost stare Mamsell — 22.05 Čas v sliki — nočna izdaja — 22.10 Šport (posebno).

PETEK, 13. decembra: 10.00 Televizija v šoli: Živordeči avto-bus — 10.30 Viri zgodovine: Teurnija — 11.00 Program za delavce: Večna Eva — 12.25 Klub seniorjev — 18.00 Orientacija — 18.25 „Dvojica“, lahko noč za najmlajše — 18.30 Družina Feuerstein: „Dolgi konec tedna“ — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Uradni spisi XY — nerešeni — 21.20 Čas v sliki — nočna izdaja — 22.25 Tigrove šape, pustolovski film o lovu na tigre v Indiji — 00.10 Uradni spisi XY — nerešeni; poročila in reakcije.

SOBOTA, 14. decembra: 15.45 Koncertna ura — 16.45 Za otroke od 5. leta naprej: Hišica — 17.25 Za otroke od 7. leta dalje: Mladí sluga slonov — 17.50 Za družino: Družina Patridge — 18.15 Schranz X 8 — smučarski tečaj — 18.25 „Dvojica“, lahko noč za najmlajše — 18.30 Kultura — posebno — 18.55 Dober večer reče... Heinz Conrads — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Anneliese Rothenberger se predstavi — 21.50 Šport — 22.20 Čas v sliki — nočna izdaja — 22.25 Tajni agent FBI.

2. PROGRAM

NEDELJA, 8. decembra: 18.00 Tedenski magazin — 18.30 Prerezi — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Kultura — posebno — 20.10 Okolica — 20.15 Glasba v sliki: „Petje in godba“; glasbeno kramljanje — 21.15 Elizabeta Flickenschildt — reakcije na besede — 22.00 Vprašanja kristjana — 22.05 Čas v sliki.

PONEDELJEK, 9. decembra: 18.30 Iz šolske televizije: Dunajska šola — 19.00 Puščava zmagaja — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Govor in odgovor — 21.15 Impulzi (spodbude) vrsta videnja — 22.00 Avstrija v sliki — 22.20 Čas v sliki in kultura.

TOREK, 10. decembra: 18.30 Iz šolske televizije: predelava nafte — 18.45 Uganka selitve ptic — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Poroka v Dubaju — 21.00 Svet in znanost — 21.45 Avstrija v sliki z Južno Tirolsko — aktualno — 22.05 Znanje — aktualno — 22.30 Čas v sliki in kultura.

SREDA, 11. decembra: 18.30 Iz šolske televizije: Angleški teater — 19.00 Ernst Fuchs: Pogovor s slikami — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Preobrazba M. S. — 21.00 Večna Eva; veseli film o svojeglavem multimi-

lionarju, ki bi rad pred svojo smrtjo spoznal otročenko svojega sina — 22.25 Avstrija v sliki — 22.45 Čas v sliki in kultura.

ČETRTEK, 12. decembra: 18.30 Iz šolske televizije: Formalna logika — 19.00 Stik — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Teleobjektiv — 21.15 Vesoljska ladja Enterprise — 22.00 Avstrija v sliki — 22.20 Čas v sliki in kultura — 22.50 Šport.

PETEK, 13. decembra: 18.30 Enej — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 Spotoma ob koncu tedna — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Prva ljubezen, film Maksimilijana Schella — 21.40 Avstrija v sliki — 22.00 Orientacija — 22.25 Čas v sliki in kultura.

SOBOTA, 14. decembra: 16.50 Na svidenje: Kupi si pisani zračni balonček, revijska komedija o princesi drsalki na ledu — 18.30 Med poleti — 18.55 Glasbena poročila, nato igramo kljunasto flavto — 19.30 Čas v sliki — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Rosmersholm, drama Henrika Ibsena — 22.15 Čas v sliki.

Ljubljana

NEDELJA, 8. 12.: 9.25 Svet v vojni — 10.15 Otroška matineja — 11.10 Poročila — 11.15 Kmetijska oddaja — 12.00 Mozaik — Nedeljsko popoldne — 16.30 Poročila — 16.35 Propagandna oddaja — 16.40 Košarka Olimpija : Bosna — 18.15 Vidocq — 19.10 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 19.50 Tedenski gospodarski komentar — 19.55 3-2-1 — 20.00 M. Božič: Človek in pol — 21.00 Propagandna oddaja — 21.05 UNA — 21.35 Športni pregled — 22.10 TV dnevnik.

PONEDELJEK, 9. 12.: 8.10 in 9.30 TV v šoli — 14.10 in 15.30 TV v šoli — ponovitev — 16.30 Madžarski TVD — 17.30 E. Majaron: V znamenju dvojčkov — 17.50 Obzornik — 18.05 Na sedmi stezi — 18.35 Mozaik — 18.40 Gospodarstva socialističnih držav — 19.00 Odločamo — 19.10 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 19.55 3-2-1 — 20.05 J. Laine: Virtasen masa — 21.20 Sodobna oprema — 21.30 Kulturne diagonale — 22.00 Po Franciji — 22.25 TV dnevnik.

TOREK, 10. 12.: 8.10, 9.35 in 10.05 TV v šoli — 14.10, 15.35 in 16.05 TV v šoli — ponovitev — 16.35 Madžarski TVD — 17.40 Taktika: Prišla je miška — 17.50 Barvna risanka — 17.55 Obzornik — 18.10 Življenje v gibanju — 18.35 Mozaik — 18.40 Ne prezrite: Najboljše knjige po izbiri poznavalcev — 19.10 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TVD — 19.55 3-2-1 — 20.00 Pogovor o... — 20.55 Propagandna oddaja — 21.05 A. Ivanov: Sence izginjajo opoldne — 22.25 TV dnevnik.

SREDA, 11. 12.: 8.10 in 10.50 TV v šoli — 15.25 TV v šoli — ponovitev — 16.30 Madžarski TVD — 17.25 Vikingi — 17.50 Obzornik — 18.05 Po sledah napredka — 18.35 Mozaik — 18.40

Mladi za mlade — 19.10 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 19.55 3-2-1 — 20.50 Steklena menažerija — 21.45 Propagandna oddaja — 21.50 Miniature — 22.10 TV dnevnik.

ČETRTEK, 12. 12.: 8.10 TV v šoli — 9.35 Francoščina — 14.10 TV v šoli — ponovitev — 15.35 Francoščina — 16.30 Madžarski TVD — 17.35 T. Seliškar: Bratovščina sinjega galeba — 18.00 Obzornik — 18.15 Mozaik — 18.20 Svet v vojni — 19.10 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 19.55 3-2-1 — 20.05 M. Vitezovič: Dimitrije Tucovič — 21.00 Kam in kako na oddih — 21.10 Monitor: Beograd, mesto na rekah — 21.50 Impulzi — 22.15 TV dnevnik.

PETEK, 13. 12.: 8.10 TV v šoli — 10.50 Angleščina — 14.10 TV v šoli — ponovitev — 15.45 Angleščina — ponovitev — 16.30 Madžarski TVD — 17.20 Veseli tobogan — 17.5 Obzornik — 18.05 Srečanje okteto — 18.35 Mozaik — 18.40 Začetki življenja — II. del — 18.50 Človek in okolje — 19.10 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 19.50 Tedenski notranjepolitični komentar — 19.55 Propagandna reportaža — 20.00 3-2-1 — 20.10 Velika ljubezen — 21.35 Propagandna oddaja — 21.40 Harlem — 22.10 TV kažipot — 22.30 TV dnevnik.

SOBOTA, 14. 12.: 9.25, 10.30 in 11.55 TV v šoli — 12.25 St. Moritz: Smuk za moške — 16.35 Propagandna oddaja — 16.40 Košarka Beograd : Metalac — 18.15 Obzornik — 18.25 Pellerinova hči — 19.10 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 19.50 Tedenski zunanjepolitični komentar — 19.55 3-2-1 — 20.00 Zdravilo — 20.30 Festival pesmi JA — 21.40 Moda za vas — 21.50 TV dnevnik — 22.05 Barvna propagandna oddaja — 22.10 Pot v Hollywood.

USTAŠA UBITA V SPOPADU NA VELEBITU

BEOGRAD. — Po sporočilu tajništva za notranje zadeve SR Hrvaške so organi notranje uprave pred kratkim na področju Velebita s pomočjo prebivalstva odkrili in likvidirali dva oborožena emigranta, ustaška terorista, ki sta se vrnila v Jugoslavijo, da bi izvajala teroristične akcije. Gre za znana kriminalca Mateja Prviča in Ivana Matičevića, ki sta leta 1972 iz zasede ubila poveljnika milice v Karlobagu. V spopadu s teroristoma je padel en miličnik in drugi je bil lažje ranjen.

Naš tednik

izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uprave 82-6-69. — Telefon uredništva in oglasnega oddelka 84-3-58. Naročnina znaša: mesečno 10.— šil., letno 100.— šil. Za Italijo 3400.— lir, za Nemčijo 24.— DM, za Francijo 30.— ffr., za Belgijo 300.— bfr., za Švico 25.— šfr., za Anglijo 3.— f. sterl., za Jugoslavijo 100.— N. din, za USA in ostale države 7.— dolarjev na leto. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce št. 2, 9065 Žrelec. — Tiska Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

DR. IVAN TAVČAR:

8

Ovetje v jeseni

sekali štruklji. Če si mehko, pokoncu postavljeno blago z enim udarcem presekal, je bilo tvoje; če se ni posrečilo, si moral plačati, štrukelj pa je ostal Nacetu. To sekanje je tisti dan na Gori povzročalo največje zanimanje!

Skoraj med zadnjimi sta prišla Šimen in Luca. Ta je nosila pečo brez špic, nad obleko pa star, rjavkast „raš“, ki je bil spredaj na dveh mestih nazaj pripet, da se je kazala rdeča podloga. Bila je to vroča stara obleka za stare ženske in že tedaj precej redka.

Kakor dvoje plahih ščenét sta se približala cerkvenim vratom. Tam je Kalar, bled ko stena, odstopil od moških, s katerimi se je razgovarjal. Stopil je pred Šimna. Mnogičica je takoj postala radovedna in pritisnila k mestu, kjer sta stala Kalar in Skalar. Luca je v strahu zanihala: „Za božje rane, vsaj pred cerkvijo nama daj mir!“

Oni pa je izpregovoril razločno in glasno:

„Krivico sem ti delal in sedaj mi v imenu svete Trojice odpusti in pozabi!“

Šimnu se je povsila čeljust in lovil je Kalarjevo roko: „Vse je pozabljeno, Luka, vse je pozabljeno! Hvaljen bodi Jezus Kristus!“

Množica je napravila prostor in z roko v roki sta prekoračila prag gorske cerkve. Ves čas je Šimen ponavljal: „Vse je pozabljeno, vse je pozabljeno“. Luca pa je od nekod iz obleke potegnila molek ter premikala med prsti debele njegove jagode.

To je bila prva senzacija shoda na Gori. Druga je nastopila po maši. A bila je manj ganljiva in zame nečastna.

Gorska cerkev je bila že v otroških letih vrhunec mojim željam. In res, ko sem bil dobil prve hlačiče, me je vlekla mati na Malega šmarna dan na Goro. Teško sem hodil, žejo sem trpel, a vse je bilo pozabljeno, ko me je imela mati v cervki tik sebe. Veroval sem v nebasa in mislil, da sem tisti dan vsaj v prednebesih.

Globoko me je zanimala ob strani na zidu velika freska, kjer je gonil sv. Jurij konja proti velikem zmagu. In ta zmaj — prava peklenska prikazen — je bila zame najpomembnejša točka. Še bolj sem ga občudoval ko devico, ki je tičala za zmajem ter kazala največjo grozo. To devico naj bi bli rešil sv. Jurij s svojim naskokom. Legenda sv. Jurija se je predstavljala torej v največji naivnosti, a vzlic temu zelo dobrodejni naivnosti.

Mogočno konkurenco tej sliki pa je ustvarjal veliki oltar, na katerem je kraljevala Naša Gospa z Gore. V zidu za oltarjem je bilo napravljeno okno iz rumenega stekla, in kadar je zasijalo sonce, je bilo videti Marijo, kakor bi se kopala v samem zlatu. Po moji takratni sodbi sploh ni moglo biti kaj lepšega na svetu.

Ko je nato stopil pred oltar mašnik v srebrnem plašču, ko se je po božjem hramu kadila vonjava in so na koru zapele pevke, sem bil trdno prepričan, da prebiva v naši sredi Bog in da bo njegova mati zdaj in zdaj stopila s trona, ki je bil obdan z rumenimi sončnimi žarki.

Tudi danes je bila cerkvena polna. Na steni je še vedno reševal sv. Jurij svojo devico in na čeladi je še vedno nosil velika štrucova peresa. Tudi Mati božja je kraljevala v svojem zlatu.

Od oltarja so se kadile vonjave in na koru je pela Žganjarjeva Urša: „Ko v jasnem pasu primiglja...“ Kje pa so bili moji nekdanji občutki?

Sv. Jurij se mi je videl, da je slabo slikan, in devica, ki jo je reševal, je imela pravzaprav obraz brez vsakega življenja. Mati božja v svojem baročnem tronu je bila slabo izrezljana in prekričeče prevlečena z barvami. Vrhu tega je bil nerodni cerkvenik ubil rumeno šipo v oknu, da se je videla luknja, ki je močno motila zlati svit okrog sv.

Device. Žganjarjeva Urša pa se je včasih bolj drla, nego pela.

Žalibog, da ni dano človeku, da bi ostal otrok vse svoje živne dni!

Božjo besedo nam je tisti dan na Gori oznanjeval gospod Jakob, kaplan v Poljanah. Ko je stopil na prižnico, sem mislil, da mora z glavo vzdigniti strešico nad seboj. Ali vse se je uredilo. Gospod Jakob je pričel govoriti množici preprosto, naravno in lahko umirljivo. Politika se takrat še ni mešala v cerkvene govore, zato je gospod kaplan o nji molčal. Razložil je kmetu, kako zahteva gospodarstvo, da se mu njiva boljša od leta do leta, njegov večni blagor pa zahteva, da se mu boljšaj duša od dne do dne. To misel je gospod Jakob razpredel tako čedno, da se je vse lepo ujemale. Ko pa je pri koncu poudarjal, da se nam duša silno poboljša, če izženemo iz nje sovraštvo, in da človek prisluži najlepši venec pri Bogu, če odpusti sovražnika, ki mu je delal krivico, je stal zbrani srenji pred duhom Šimen Skalar in src se je polastilo globoko ginjenje. Doli pri vratih je na ženski strani nekaj viknilo, ta vik se je takoj ponovil pred oltarjem in potlej je sredi v hipu je bilo vse ženstvo v joku! Dobro si oznanjeval božjo besedo, gospod Jakob!

Po opraviilu sem čakal, da se je cerkvena izpraznila. Ko sem stopil na sonce, so v stolpu še vedno nabijali, da je odmevalo od Blegaša in Mladega vrha. Pri Veharju se je že sekalo in pri štantih je bilo že precej razprodaje.

Cerkvenik je imel ta dan nekako „divjo gostilno“, kjer si dobil juhe in kruha. Kdor ni imel sredstev, da bi šel k Posevčniku, ki je imel na Malenskem vrhu boljše in dražjo gostilno, je ostal pri cerkveniku.

Na stopnicah pri mežnarju sta sedela Šimen in Luca. Med njima je stala široka in globoka posoda z juho, to se pravi, s kropom, po katerem so plavali redki cinki masti. V to posodo je drobila Luca bel kruh. Te posode bi pri sedanjem slabotnem rodu ne premagale štiri glave, ona dva pa sta jo hitro izpraznila!

Luca me je zagledala, in opazil sem takoj, da je v hudí

Mojih šest . . .

Dve levi, dve desni, dve levi . . . Pletem. Za tistega pletem, ki bo čisto pri meni še pet mesecev. Še pet mesecev ima čas zavetati, prikukati na svet, obuti tople copatke.

Ni mi dobro. K zdravniku bom morala. Napotim se v pisarno.

„Prosim, potrdite mi bolniško knjižnico . . .“ Zelo redki so žigi v moji bolniški knjižnici, a kaj, če to pot ne gre drugače.

„Gospa, vas smem nekaj vprašati?“

„Kar!“ Zardela sem.

„Slišala sem, da ste zopet naročili . . . Se ne bi morda pozanimali, če je še čas!“

Molk. Mučen molk. Nič nisem odgovorila, le kislo, zelo kislo sem se nasmehnila. Bolj trdo kot sicer sem zaprla vrata za seboj in hitrih korakov sem odvihrala k stroju. V ustih sem začutila trpek okus po nečem grenkem. Zbrala sem se in si v mislih ponovila besede gospe Marije;

„Se ne bi morda pozanimali, če je še čas . . .?“ Končno — ona mi je vendar hotela pomagati! Vedela je za mojo stisko, vedela je, koliko lačnih ust hranijo moje žuljave roke, toda . . .

„Ne, ne bom, nikakor ne! Ne! Saj nisem šla za to potrdit knjižice. Le nekaj sem hotela od zdravnika proti vrtoglavici . . .“

Od takrat sem nosila v sebi težak kamen! Lise na obrazu so me izdale. Sodelavke so se začele komolčkati, šepetati: „Avša, si ne bi raje pomagala . . . Pa šestega . . . Ta dedec nič ne pazi!“ Preslišala sem opazke, spregledala prebadajoče ali vprašujoče poglede . . .

V meni pa je raslo; raslo tisto ono, zaradi katerega so šepetale, se komolčkale, me pomilovale, kateremu sem zdaj štela: dve levi, dve desni . . .

„Še stodvainštirideset dni!“ sem dahnila zvečer in se z oteklima nogama potegnila na ležišče med svojih pet spečih svetloglavčkov.

Košek za malega je že pripravljen. Večja dva sta mi nanosila čistega ličkanja.

Nekega jutra pa, ko so vstali, je bilo moje ležišče prazno ter pogrnjeno. Tudi iz kuhinje ni bilo slišati ropota loncev in kozic. Vedeli so, da sem odšla „kupit“ malega, ne da bi jim bila prej kdajkoli kaj omenila. To jim je bilo samoumevno, življenjsko.

Iz podjetja je prispela čestitka in lepo zavito omot, za vrstico pa zataknjena vizitka s pisano štorčljo z modrimi copatki.

„Obilo zdravja obema! Marija.“

Kar milo se mi je storilo. Gospa iz pisarne, tista, ki mi je hotela pomagati, a jaz sem jo zavrnila z molkom in loputnila z vrta . . .

Vseh pet je stalo ob košarici. „Kako male prstke ima . . . in kako droben nosek . . .!“

„Zeha že tudi,“ se je smejal Jožek in mu tiščal k nosku debelo hruško.

Že tako pretesna izba je postala še bolj tesna. Danes je bila košarica tu, jutri v drugem kotu. Računati sem morala, da bodo imeli šolarji prostor za pisanje, košarica pa je morala biti tudi precej od prepaha. Tri velike starinske postelje z visokimi, rezljanimi končnicami, pa krušna peč in klop ob njej, hrastovi mizi na sredi, pa kavelj za petrolejko pod „cimpranim“ stropom — to je

bilo vse naše udobje. Kaj hočeš; kočarji, siromaki! Pa vendar — bili smo srečni.

Upokojili so me invalidsko. Sedaj, ko bi lahko bila od jutra do večera pri otrocih, jih ni več. Štirje so že odšli. Kot lastovke v jeseni. Nežika je v neki tovarni sladkorja v Nemčiji, Lizika v konfekcijski tovarni v Ljubljani, Micika študira na pedagoški, Ivan pa prihaja vsak večer izmučen od dela; čez dve leti bo ključavničar, če bo šlo vse v redu. Jožek trga zadnje leto hlače v osnovni šoli.

Ostal mi je najmlajši. Tisti, ki je bil vsem odveč, še preden je pokukal. Meni ni bil nikdar odveč. Ostale so mi starinske postelje z visokimi rezljanimi končnicami, ostala je hrastova miza na sredi izbe, a vse je prazno, пусто.

Nežika piše: „Tu vam pošiljam trideset mark za priboljšek. Od zdaj bom pošiljala vsak mesec.“

Lizika mi sporoča: „Tisto borno penzijo porabite zase, atu kupite škatlo boljših in malemu kaj. Miciko bom že pomagala vzdr-

Kaplje

V gorah
rahlo zagrmí.
Kaplje dežja
padajo na zemljo
in se v žuboreč
potok zbero . . .

Kaplja dežja
mi pade v oko,
po licu pa kaplje
kot solze teko.
Zdaj laže je v duši,
jo dež hladi
in med kaplje dežja
se spomin izgubi.

ževati jaz. Kupila sem ji vse za šolo. Ne bode v skrbeh . . .“

Ob sobotah se vrača Micika: „Mama, veste, ko doštudiram, bomo vsi skupaj kupili v dolini košček zemlje in vi boste imeli posebej veliko toplo sobo . . .“

„Pa krušna peč bo morala biti notri,“ ji pritrdim, kot bi bila trdno prepričana, da bom vse to dočakala.

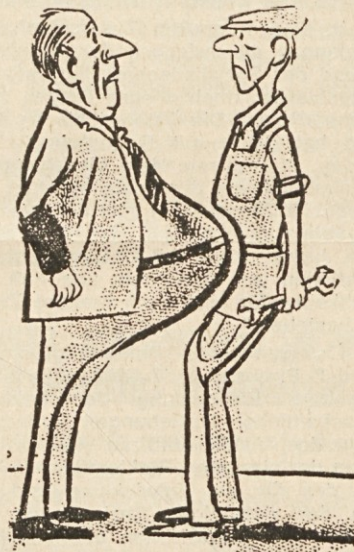
Moj najmlajši je prvič zadel na ramena šolsko torbico. Ta moj zadnji prvošolček!

„Ivan, kupi v mestu copatke za sedemletnega. Prinesi jih zvečer!“

„Ni jih, vse so pokupili, saj se je ravnokar začela šola. Iskal sem jih že, saj vem, da jih potrebuje . . .“

„Dve levi, dve desni, dve levi,“ štejem glasno. Pletem. Pletem copate za svojega zadnjega šolarčka. In dedek bo prišil nanje z dreto usnjene podplatke . . .

J. P.

Grunt bo živel!

Bližal se je konec pouka. To so posebno občutili maturanti kmetijske šole, saj je predstavljal cilj po štiri leta dolgi poti. Veselili so se ga vsi razen Braneta, zakaj konec pouka je zanj pomenil slovo od Ivanke, sošolke, ki jo je ljubil. Lepa je ljubezen, če sta zanj oba. Pri njej pa ni bilo tako. Ivanka se je Braneta izogibala, ker ji je povedal, da namerava ostati na kmetiji, čemur je Ivanka nasprotovala. Ni ji bilo do trdega kmečkenga življenja.

Brane in Ivanka sta se na hitro poslovila. Ivanka se je odpravila v Nemčijo. »Kmalu se vrnem« je dejala domačim ob slovesu. Toda dnevi v tujini so tekli počasi. Šele tam je spoznala, kako pogrčša Braneta. Denar ji ni pomenil ničesar več. Želela je domov, želela, da bi jo Brane čakal in pozabila je tudi na svoje besede, da ne bo nikdar delala na kmetiji. Upanja, da jo Brane čaka, je imela vse manj, saj ji na štiri pisma, ki mu jih je poslala, ni odgovoril.

Nič bolje se ni godilo Branetu. Žalost je utapljal v pijači. Počasi je hiral, z njim pa je propadala kmetija, saj njegov oče ni zmogel vsega dela.

Čas je tekel neusmiljeno. Ivanka se je vrnila. Vsi so občudovali njen avto. Toda ona je po prvem pozdravu vprašala mamo, če je Brane še sam. Pokimala je in obraz se ji je pomračil. Ivanka je zaslutila, da nekaj ni v redu. Sedla je v avto in se odpeljala.

»Dober dan!« je veselo pozdravila Branetovega očeta, ki se je grel na soncu pred hišo. S počasno kretinjo roke je pokazal na sosedovo gostilno:

»Tam boš našla Braneta.«

Brane je stal v gostilni na majavih nogah in nazdravljaval z vaškimi fanti. Pravkar je dvignil kozarec, ko ga je nekdo trdo prijel za roko: »Konec je pijančevanja!«

»Ivanka,« je Brane tiho dahnil in jo objel. V hipu je bil trezen. Molče, kakor jagnje, je šel za njo iz gostilne. Nihče se ni oglašil. Ivanka je tiho dejala: »Kmetija potrebuje gospodarja, ti pa ženo!«

Naslednjega dne je Braneta močno vleklo v gostilno, pa ni šel; tudi prihodnje dni ne. Branetov oče, ki je sedel na klopci pred hišo, ju je gledal in si tiho dejal: »Naš grunt bo živel!«

„Snoči je jokala,
dan's ni vesela,
to bo še stokala,
starca je vzela.“

Morda niso bili ravno Jenkovi verzi, ali nekaj takega podobnega je bilo.

Omenjeno srce sem kupil Meti, manjše brez cvetja pa Lizi. Nakupil sem potem še drugih slaščic. Tu in tam smo se smejali nad napis, ki niso bili ravno okusni in tudi ne priporočljivi. Bili smo pri najboljšem delu, kar zahrope za mano raztrgan glas:

„Lisica, lisjak sta pila tobak!“

To je tulil Urbel; drugi dve kladi pa sta še bolj skrha-nadaljevali:

„Tobaka ni b'lo, sta pila vodo!“

Lisica! V meni je zaledenela kri. Zadnja kaplja krvi je izginila tudi Meti s cvetočega obraza in ustni sta ji bili beli ko vosek. Culica z mojim velikim srcem ji je zdrknila iz rok ter padla na zemljo.

Urbel je še enkrat zakrutil!

„Lisica, lisjak sta pila tobak!“

V meni se je zbudila zver, ki tiči v vsakem človeku. Pri olikancu tiči sicer v temni ječi, ali gorje, če jo prebije! Meni jo je tisti dan prebila. Obrnem se ter vprašam srepo, komu velja to.

„Komu?“ se zasmeje Urbel. „Tebi in lisici, ki lazi s teboj! Pa tudi krivce boš dal sem!“

Že je stezal koščeno roko po mojem klobuku. Meni se je vlegla rdeča megla pred oči. Z vso veliko svojo močjo — tačas sem bil prvi ljubljanski telovadec — sem ga vsekali po režečem se obrazu, da je v hipu izgubil

ravnatežje ter z dolgim svojim telesom treščil Maruši iz Selške doline v bogato zalogo „malega kruhka“.

Nato sem bil bliskoma pri bratih, ju železno pograbil za tilnik, z glavama nekoliko pozvonil, da je tlesnilo in da sem kar videl, kako so se delale bule. Pri tem sta jima kastorca odletela daleč proč. Nato sem še vsakega posebej očrevljal, da ju je zaneslo po bregu, kjer sta lovila svoje kamižolice in lovila z roko tudi po travi, da bi se ujela, kar se jima je končno posrečilo. Potem pa sta se spustila v beg.

Tudi Urbel se je medtem izvil iz desk in količev, popadel klobuček in kamižolico ter jo med grohotom množice popihal nizdol, kakor da bi ga nosila sapa.

Bili so kričači, ali korajžo so imeli samo v hitrih nogah!

Zgodilo se je torej. Doctor utriusque iuris — strokovnjak zasebne in cerkvene pravice se je stebel pri cerkveni slavnosti ter nastopil tako junaško, da mu nasprotniki še krivcev niso mogli vzeti! Večje slavje v pogorju doživeti ne moreš! Ko pa sem prišel k zavesti, me je kar mraz preletaval in sram me je bilo, da si nikomur nisem upal pogledati v obraz. Končno sem pa le dvignil pogled proti nji, ki je bila pravzaprav povod vsemu pretepu. Iz njenih oči mi je žarelo nasproti največje občudovanje in vsa srečna je vzdihnila:

„Grozno zal se mi zdiš!“

Žel sem torej največje priznanje, ker je v pogorju „grozno“ ali „strašno“ vrhunec, ki se sploh doseči dá.

Prigugal se je tudi Danijel. Z junaškim pogumom je pograbil kastorec na tleh ter ga zalučal za onimi, ki so bežali.

„Da boste kaj na glavi imeli,“ je vpil, „kadar vas postavijo za strašilo v turščico!“

Tudi Jakopin se je oglašil:

„Hoj! prav, da bodo vedeli ljudi v miru puščati.“

Danijel pa se je obrnil še k meni, rekoč: „Dali smo jih!“

(Dalje prihodnjic)

zadregi, ker sta mi bila dolžnika, a sta vendar tako „razkošno“ živela. Nekaj se je opravičevala, a nisem ji dal govoriti. Sreča današnjega dne je nji in Šimnu sijala raz obraz. Povem pa vam, kakor je bila grda, v tistem trenutku se mi je videla lepša od vas gosposkih žensk, in naj ste zavite v svilo in žamet!

Slovenska kmetica, še vedno te premalo spoštujemo! Podobna si muli, ki ogarana in odrgnjena vozari po andaluškem skalovju! Pridna si pri delu, vedno si v skrbeh, da bi se ne podrl kak vogel hiše, da bi mož ne znosil preveč v pivnice, da bi se otroci ne spridili. Malo imaš od življenja, uboga ti mučenica! A tvoja je vendar zasluga, da je tlače-na in raztrgana slovenska domovina ostala skupaj! Te domovine prvi steber si ti, slovenska kmetica, ki spiš navadno na slami in pod raztrgano odejo ter ješ, kar možu in otroku ostane! —

V bližini sta čakali Meta in Liza.

„Ali boš nama kaj kupil?“ je vprašala zadnja sladko.

„To se ve!“

Meta pa je nekako v strahu izpregovorila:

„Stopimo v stran, tam prihajajo Posavčevi.“

In res so prihajali Posavčevi iz Martinovega sela. Štebale visoko čez kolena, kamižolice ob rami, na telovnikih pa debele gumbe, ki so se svetili ko srebro! Trije bratje so bili: dva dve kladi, tretji pa dolga dreta. Ta je bil Urbel, ki je nekaj za Meto gledal in lazil. Imenitni razsajavci po shodih in pivnicah, za tepež pa, kakor boste kmalu videli, zanič.

Stopili smo pred njimi stran. Najprej sem kupil vsaki ruto, da se v njo spravi, kar njima nakupim. Na tem mestu je prodajala Maruša iz Selške doline svoj „mali kruhek“. Ponujala je iz „malega kruhka“ konje, peteline in velika srca. Največje takšno srce je ležalo v sredi in z umetnim cvetjem je bilo čezinčez prepreženo, da se je vse treslo, če si vzel v roke ta ponosni izdelek Maruše iz Selške doline. Med cvetjem je tičal bel listek, kjer so bili zapisani Jenkovi verzi:

Avstrija je odgovorila . . .

(Nadaljevanje s 5. strani)

doch sind die mit Fragen der Sicherheit befaßten Stellen verpflichtet, diesbezügliche Meldungen zu prüfen.

Es ist die vornehmste Aufgabe der Österreichischen Bundesregierung, zwischen allen Staaten, insbesondere den europäischen, ein Verhältnis gegenseitigen Vertrauens herzustellen. Sie betrachtet ein solches Vertrauensverhältnis als wesentliches Element ihrer Außen- und Sicherheitspolitik und legt daher größten Wert darauf, gutnachbarliche Beziehungen durch nichts Beeinträchtigen zu lassen.

Zu 12 und 13:

Die österreichisch-jugoslawische Zusammenarbeit erwies sich als wertvoller Beitrag für die Entspannung in Europa und die Art dieser gutnachbarlichen Beziehungen konnte in der Vergangenheit geradezu als Musterbeispiel konstruktiven Zusammenwirkens zweier Staaten mit unterschiedlicher Gesellschaftsordnung gelten.

In vielen internationalen Organisationen herrscht eine verständnisvolle Zusammenarbeit zwischen Österreich und Jugoslawien, die sich in der letzten Zeit vor allem zwischen den österreichischen und jugoslawischen Delegationen bei den Vereinten Nationen und in der zweiten Phase der Konferenz über Sicherheit und Zusammenarbeit in Europa bewährt hat.

Österreich und Jugoslawien nehmen im gegenseitigen Handel einen wichtigen Platz ein. Nichts kann das gute menschliche Verhältnis zwischen der österreichischen und der jugoslawischen Bevölkerung besser unter Beweis stellen als die Tatsache, daß über 600.000 Österreicher ihren Urlaub jährlich in Jugoslawien verbringen, und daß derzeit 180.000 jugoslawische Staatsbürger in Österreich Beschäftigung finden, die dieselbe arbeitsrechtliche Stellung, den gleichen sozialrechtlichen Schutz, ja sogar das Wahlrecht zu den Kammern für Arbeiter und Angestellte wie die österreichischen Staatsbürger besitzen.

Die zahlreichen zwischen Österreich und Jugoslawien in den letzten Jahren abgeschlossenen Verträge auf den verschiedensten Gebieten seien nur der Vollständigkeit halber erwähnt, ebenso der aktive Kulturaustausch, der zuletzt am 13. November 1974 durch die Unterzeichnung des Abkommens über die Errichtung und Tätigkeit jugoslawischer Kulturinformationszentren in Österreich eine weitere Bestätigung erfahren hat.

Nur in diesem großen Zusammenhang gesehen, erlangen die zwischen der Republik Österreich und der Sozialistischen Föderativen Republik Jugoslawien noch offenen Fragen ihre richtigen Proportionen. Die Österreichische Bundesregierung hat daher mit Genugtuung die Erklärung des Stellvertretenden Ministerpräsidenten und Außenministers der Sozialistischen Föderativen Republik Jugoslawien vom 5. November 1974 zur Kenntnis genommen, „daß sich die Beziehungen Jugoslawiens mit Österreich auf mehreren Gebieten gut entwickeln und daß objektive Möglichkeiten für eine noch breitere Zusammenarbeit bestehen.“

Die Österreichische Bundesregierung glaubt nicht, daß Proteste und unberechtigte Vorwürfe die weitere Entwicklung der beiderseitigen freundschaftlichen Beziehungen fördern. Sie ist vielmehr der Ansicht, daß nur eine sachliche Erörterung der einzelnen Probleme jenes Vertrauen erhält, das für die Entwicklung und das Gedeihen der vielseitigen Beziehungen zwischen Österreich und Jugoslawien unerlässlich ist.

Die Österreichische Bundesregierung betont nochmals ihre Bereitschaft, Gespräche über alle umstrittenen Probleme zu führen. Sie stellt der jugoslawischen Seite anheim, die Möglichkeit einer solchen sachlichen Erörterung auf entsprechender Ebene, auch zwischen Regierungsmitgliedern, zu prüfen, und sieht diesbezüglichen Vorschlägen gerne entgegen.

Das Bundesministerium für Auswärtige Angelegenheiten benützt auch diese Gelegenheit, um dem Bundessekretariat für Auswärtige Angelegenheiten der Sozialistischen Föderativen Republik Jugoslawien den Ausdruck seiner vorzüglichen Hochachtung zu erneuern.

Wien, den 2. Dezember 1974

Koroška stvarnost — v NAŠEM TEDNIKU

Tudi koroška podjetja so v prvih krizah

(Nadaljevanje z 2. strani)

dustrija obutve Neuner je že zaprla svoje delavnice v Grebinju, ogrožena pa so tudi delovna mesta v delavnicah ob Žrelski cesti v Celovcu. V podjetju Zimmer, ki ima svoje delavnice v Žrelcu pri Celovcu in v Metlovi med Sinčo vasjo in Pliberkom, grozi nevarnost brezposelnosti 200 do 300 delavcem, ker so naročila za prihodnje leto padla na 70 odstotkov naročil za tekoče leto.

Znamenja krize pa postajajo očitna tudi po koroških podružnicah pomembnih mednarodnih koncernov elektroindustrije Siemens in Philips. Prvi ima velike delavnice v Beljaku, drugi pa v Celovcu. Avstrijska družba Siemensovega koncerna je že pričela odpuščati delavce, avstrijska družba Philipsovega koncerna pa je sporočila, da bo v

- BEOGRAD. — Iste dne, ko je Avstrija Beogradu odgovorila na jugoslovansko noto, je glasilo ZKJ „Komunist“ objavilo v svoji najnovejši številki članek, v katerem piše med drugim tole:

Na resna opozorila Jugoslavije v zadnji notii avstrijski vladi zaradi nespoštovanja določil državne pogodbe, ki se nanašajo na pravice slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji, ob vznemirljivi in nevarni dejavnosti nacionalističnih in protifašističnih sil, reagirajo v Avstriji z veliko praznimi besedami, ne pa z dejanji.

Pravijo, da gre le za „nesporazum“. Priznavajo, da so razmere na Koroškem slabe, vendar jih vlada vseeno ne more „s silo“ spremeniti. Po drugi strani izjavljajo, da je največji del jugoslovanskih opozoril „nesprejemljiv“, trdijo pa tudi, da so določila

državne pogodbe o manjšinah „skoraj v celoti izpolnjena“. Prihajajo celo do izzivalne tendenciozne trditve nekega vplivnega dunajskega časnika, ki naše proteste pripisuje „notranjim propagandnim potrebam Jugoslavije“.

Vzrokov za resno stanje ne iščejo tam, kjer so, marveč v nekakšnih birokratskih in tehnično-administrativnih težavah, ki onemogočajo vladi, da bi izpolnila svoje obveznosti. Zato izkrivljajo resnico o politiki denacionalizacije Slovencev in Hrvatov, o kratenju njihovih pravic, zajamčenih s slovesno sprejetim dokumentom. V resnici gre za že dobro znano in od vsega začetka prakticirano politiko, da bi odložili izpolnitev obveznosti v nedogled, morda z namero, da jih ne bi nikoli izpolnili.

Hanzeja Ogrisa slovo v deželnem zboru

Hitreje kot prejšnja leta je letos potekala proračunska debata v deželnem zboru. Dve komponenti sta tokrat igrali precejšnjo vlogo: manjšinsko vprašanje v luči zadnjih noter dejstvo, da je bil proračun za leto 1975 zadnji tekoče mandatne dobe. Več ko tretjina sedanjih deželnih poslancev drugo leto ne bo več zastopanih v deželnem parlamentu — zato so njih govori bili dokaj otožni in deloma tudi spravljeni.

V prihodnji mandatni dobi tudi Hanzi Ogrisa ne bo več deželni poslanec. K poglavju „kultura“ je poslanec Ogris tudi letos podal svoje stališče kot član deželnega zbora in koroški Slovenec. V kratkih besedah je dejal, da ne zadostuje, če se dela politika, kot

da bi na Koroškem glede manjšinskega vprašanja bilo vse v redu. Prav tako je bilčovski župan poudaril, da ugotavljanje manjšine brez sodelovanja prizadetih ni izvedljivo.

Ogrisova stvarna izvajanja seveda niso spremenila niti pike deželnega proračuna. Moč deželnega poslanca Ogrisa je prav tako njegova nemoč: privezan je na strankarsko disciplino SPÖ, ki je sicer vsako leto pustila, da je spregovoril v imenu manjšine, pač pa ni dopustila, da bi se mogel slovenski poslanec na socialistični listi svobodno razvijati: če bi dobil Ogris veljavo in vpliv med socialisti, bi postal nevaren stranki. Kajti pri nekdanji rdeči stranki velja tista označba, ki je znana iz postopanja napram rdečeokožcem: „Nur ein toter Indianer ist ein guter Indianer.“ — Brutalna primerjava, a nič manj resnična. In poučljiva za naše postopanje pri naslednjih deželnozbornih volitvah.

Farna igralska skupina Kotmara vas vabi na mladinsko opereto

„MIKLAVŽ PRIHAJA“

- v nedeljo, dne 8. decembra, ob 19.30 v farni dvorani v Kotmari vasi

K številni udeležbi vabijo prireditelji!

KATOLIŠKA PROSVETA IN ZBOR
JAKOB PETELIN-GALLUS

vabita na

KONCERT ADVENTNIH
IN BOŽIČNIH PESMI
„PRIDI, O MODROST VSEVEČNA“

- v nedeljo, 15. decembra 1974, ob 19.30 v kapeli šolskih sester v ŠT. PETRU pri Št. Jakobu;
- v nedeljo, 22. decembra 1974, ob 11. uri v farni cerkvi v ŽELEZNI KAPLI.
- v nedeljo, 22. decembra 1974, ob 15. uri v farni cerkvi v DOBRLI VASI

Nastopajo:

Pevski zbor „JAKOB PETELIN-GALLUS“
JANEZ KAMPUŠ — bariton
JOŽE ROPITZ — orgle
CIRIL DEMŠAR — povezava
JOŽKO KOVAČIČ — dirigent

V nemiru vsakdanjega vrveža se zberimo, da bomo prisluhnili v pesmi in besedi izraženemu hrepenenju po Knezu miru.

KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA
V CELOVCU vabi na igro

Hlapec Jernej in
njegova pravica

ki jo je po Cankarjevi povesti priredil Jože Babič.

Gostuje Primorsko dramsko gledališče iz Nove Gorice,
v nedeljo, 8. decembra 1974,
ob 14.30 v Mestnem gledališču v Celovcu.

KATOLIŠKA PROSVETA IN ZBOR
JAKOB PETELIN-GALLUS

vabita na

KONCERT ADVENTNIH
IN BOŽIČNIH PESMI
„PRIDI, O MODROST
VSEVEČNA“

V nedeljo, 15. decembra 1974,

- ob 14.30 v občinski dvorani v Bistrici na Zilji;

Nastopajo:

Pevski zbor
„JAKOB PETELIN-GALLUS“
JANEZ KAMPUŠ — bariton
JOŽE ROPITZ — orgle
CIRIL DEMŠAR — povezava
JOŽKO KOVAČIČ — dirigent

V nemiru vsakdanjega vrveža se zberimo, da bomo prisluhnili v pesmi in besedi izraženemu hrepenenju po Knezu miru.

Prisrčno vabljeni!

Der Ulrichsberg . . .

(Nadaljevanje s 1. strani)

ben, daß die Waffen-SS „in Theorie und Praxis ebenso Bestandteil der SS-Organisation ist, wie jede andere Gliederung der SS“. Sicherlich war nur ein Teil der Angehörigen der Waffen-SS tatsächlich schuldhaft in die Judenpogrome von Warschau, in die Ermordung von Kriegsgefangenen in Malmédy, Oradour, Le Paradis, die Ermordung von Zivilpersonen in Lidice, Boves (Italien) und Jugoslawien („Prinz Eugen“) beteiligt, doch sollte dies genügen, daß unser Bundesheer mit der Tradition jener soldatischen Tugenden bricht, wie sie gerade von den Angehörigen der Waffen-SS so tapfer gepflegt wurde.

Man sollte tote Soldaten nicht mißbrauchen. Wer das Ende der Waffen-SS-Verbände kennt, wer um die Freiwilligkeit einerseits und den mörderischen Zwang der Rekrutierung zur Waffen-SS weiß, wird auf ein Gedenken an die „verschworene Gemeinschaft“ gerne verzichten.

Was soll nun ein Kranz des österreichischen Bundesheeres neben den Schleifen für die Waffen-SS?

Welchen Kranz hat wohl der Landeshauptmann auf dem Ulrichsberg niedergelegt?

Slovensko prosvetno društvo „BILKA“ vabi na

IZOBRAŽEVALNE VEČERE

od 13. do 15. 12. 1974, ob 20. uri pri Miklavžu v Bilčovsu.

13. dec. dr. Erik Prunč: „Kdo je domovini zvest?“

14. dec. inž. Blaž Singer: „Socialno gospodarski problemi koroških Slovencev iz vidika domačih razmer“ (Bilčovski problemi)

15. dec. skioptično predavanje Mirko Kunčič: „Potovanje po Japonski“

Prosvetno društvo Velikovec vabi na predavanje

Z „GALLUSOM“ PO AMERIKI

ki bo v petek, 13. decembra 1974, ob 19.00 v gospodinjki šoli v Št. Rupertu pri Velikovcu. Predavatelj: župnik Vinko Zaletel.

Dom v Tinjah vabi na

SREČANJE ŽELEZNIČARJEV

v četrtek, 12. decembra 1974, ob 17. uri Spored:

- Dva strokovna filma
- Meditacija: g. Ciril Demšar
- Strokovno predavanje: g. dr. Pavel Apovnik
- Razgovor
- Slavnostna tinjska večerja

Slovensko prosvetno društvo „Bisernica“ vabi na

FILMSKI VEČER

v petek, 13. decembra 1974, ob 19. uri v dijaškem domu SŠD v Celovcu.

Predaval in kratke filme bo predvajal Marko Sajko, predsednik „Društva slovenskih filmskih delavcev“ in član „Zveze filmsko-vzgojnih organizacij“.

VABILO na večer slovenskega barvnega filma

CVETJE V JESENI

- v petek, 6. decembra 1974, ob 19. uri v KOTU;
- v soboto, dne 14. decembra, ob 20. uri pri Tišlarju v ŠT. JANŽU v Rožu.

DOM V TINJAH vabi na

DUHOVNE VAJE
ZA ŽIVI ROŽNI VENEC II

od ponedeljka, 9. decembra, ob 18. uri, do četrta, 12. decembra, ob 13. uri. Voditelj: g. Silvo Mihelič.

RUTAR-CENTER

- ugodno dobavi
- in hitro na dom dostavi

RUTAR CENTER, A-9141 Dobrla vas — Eberndorf, telefon 0 42 36 - 381